

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)**

TUTANAK DERGİSİ

**3'üncü Toplantı
20 Mayıs 2021 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemi ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık ve ekibine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, kadına yönelik şiddetin nedenleri, etkileri, verileri, kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığın yaptığı çalışmalar ve yasal uygulamalar hakkında sunumu

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

3'üncü Toplantı
20 Mayıs 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 12.10'da açıldı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık, Komisyonun bugünkü gündemi ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık ve ekibine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık tarafından, kadına yönelik şiddetin nedenleri, etkileri, veriler, kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığın yaptığı çalışmalar ve yasal uygulamalar hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 15.04'te toplantıya son verildi.

20 Mayıs 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.10

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Bakanımız hoş geldiniz. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemi ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık ve ekibine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çoğunluğumuz var ve toplantıyı açmak üzere ayakta olan bütün arkadaşlarımızın sosyal mesafeyi koruyarak, pandemi koşullarını da göz önünde bulundurarak lütfen oturmalarını rica ediyorum.

Pandemi koşulları dolayısıyla oturamayacak olan arkadaşlarımız, oturma yeri tıkanık olan yerlerdeki arkadaşlarımız dışarıda beklesinler lütfen, olur mu?

Toplantımız birazcık uzun sürecek, bu vesileyle de pandemi koşullarını göz önünde bulunduralım, istirhamımdır.

Öncelikle, Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Belirlenmesi Araştırması Komisyonumuzun 3'üncü toplantısına Kıymetli Bakanımız Derya Yanık ve Değerli Bakan Yardımcımız, genel müdürlerimiz, uzmanlarımız ve bürokratlarımızla birlikte Komisyonumuza geldi; hem bütün arkadaşlarıma hem de Kıymetli Bakanımıza ve ekibine “Hoş geldiniz.” diyorum.

Sayın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımıza bu vesileyle çok zor ancak insan hayatına doğrudan dokunmayı, iyileştirmeyi, güzelleştirmeyi hedefleyen bu anlamlı görevinde başarılar diliyorum. Rabbim yâr ve yardımcınız olsun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hedefimiz öncelikle insan, insanı yaşatmak. Bu vesileyle güçlü bir ülke, güçlü bir millet, huzurlu bir toplum olabilmenin öncelikli şartı güçlü aile yapısına ve güçlü bir kadına sahip olmaktan geçiyor. Şeyh Edebalı'nın sözü “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” Ve biz diyoruz ki “İnsanı yaşatalım, kadını yaşatalım, aileyi yaşatalım, milletimizi yaşatalım ve devletimizi yaşatalım.”

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kadını ve aileyi merkeze alan sorumluluğunun ve görevlerinin hem toplumumuza hem de Komisyon çalışmamıza büyük katkı sağladığı ve sağlayacağı muhakkak. Kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele etmek ve şiddeti önlemek üzere politika ve önlemlerin koordinasyonunu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız sağlıyor. Koordinasyonla birlikte politikalarımızın uygulanmasını, izlenmesini Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız yapıyor ve Aile Bakanlığımızdan özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede politikaları, kadına yönelik şiddetle mücadelede Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün rolünü, kadına yönelik şiddetin sebepleri ve alınması gereken önleyici, koruyucu tedbirleri ve bunlar hususundaki bilgileri almak isteriz.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Ayrıca Bakanlık tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının bütçe boyutunu, tedbir kararları başta olmak üzere konuyla ilgili istatistiki verileri, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin ve kadın sığınma evlerinin çalışmalarını, konuk evlerimizin mevcut durumunu ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulama sonuçlarını, varsa konuyla ilgili analizlerini ve bu vesileyle Bakanlığın katıldığı, müdahil olduğu davalar ve verilen hukuki hizmetleri, kadına yönelik şiddetin aile ve toplum üzerine etkilerini, sonuçlarını ve tamamıyla birlikte Aile Bakanlığımızın bugüne kadar yapmış olduğu çalışmaları dinlemek üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık'ı Komisyonumuza davet ettik. Araştırma komisyonlarımızda ilgili bürokratlarımız normalde sunumlarını yapar ama biz kadına vermiş olduğumuz önemi hissettirmek, şiddeti ortadan kaldırmak için ne kadar kararlı olduğumuzu göstermek adına Sayın Bakanımıza davetimizi yaptık ve ayağının tozuyla, Bakanlık görevini almasının hemen akabinde "Ne zaman isterseniz Komisyonunuza memnuniyetle geliriz." dedi.

Ben bu vesileyle kendisine ve ekibine teşekkür ediyor, sözü Kıymetli Bakanıma bırakıyorum.

Sayın Bakanım, sözü almadan bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Arkadaşlar, Sayın Bakanımızın sunumu yaklaşık bir saat sürecek ve bir saat de soru cevap yapacağız, sonrasında Sayın Bakanımızın toplantısı dolayısıyla yine, İnsan Hakları Eylem Planı'yla alakalı toplantı yapacağından dolayı toplantımızı saat 14.15 gibi bitirmeyi hedefliyoruz. Bu vesileyle sunumunu yapmak üzere sözü Sayın Bakanımızın kendisine bırakıyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, kadına yönelik şiddetin nedenleri, etkileri, verileri, kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığın yaptığı çalışmalar ve yasal uygulamalar hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar, basın mensubu arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu mikrofonlara alışığım ancak bugün oldukça heyecanlı bir buluşma benim için de. Kıymetli Başkanım biraz önce ifade ettiler, görevi aldıktan sonra ilk kez Meclis çatısı altında bir komisyon toplantısına katılıyorum. O anlamda benim için hakikaten çok anlamlı da bir başlangıç olacak bu vesileyle.

Hepinizi tekrar çok içtenlikle, çok büyük bir sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Mümkün oldukça -sunumu çok detaylı hazırladık konu başlıkları itibarıyla biraz önce Sayın Başkanımızın ifade ettiği başlıklar üzerinden ama- ben olabildiği kadar hızlı ve özet bir biçimde sizlere sunmaya çalışacağım ki soru-cevap kısmına biraz daha geniş bir zaman kalsın ama hakikaten saat üç itibarıyla İnsan Hakları Eylem Planı'yla alakalı yasal düzenlemelerle ilgili bir toplantımız olacak, o yüzden hepinizden çok özür dileyerek ayrılmak durumunda kalacağız. Bu planlanmamış bir şeydi Komisyonla alakalı toplantıyı konuştuğumuzda. O yüzden beni bağışlayacağınızı ümit ediyorum, onu da ifade etmiş olayım.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığımız ne yapıyor? Bununla alakalı genel bir değerlendirme sunumunu sizlerle paylaşacağız. Sanıyorum bir özet bilgi şeklinde sizlere ulaştırıldı ancak eğer talep söz konusu olursa sayın vekillerimize, Sayın Komisyon Başkanımıza bu detaylı sunumumuzu da ayrıca iletebiliriz, onu da ayrıca ifade etmek isterim çünkü biraz detaylı, rakamlar oldukça yoğun; onları sizlerle paylaşacağım.

Sunum planımız Kıymetli Başkanım ve değerli Komisyon üyeleri; kavram, tanımlar; sonra kadına yönelik şiddetin nedenleri, etkileri, kadına yönelik şiddet verileri, kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarımız, bunların alt başlıkları, yasal uygulama ve sair çalışmalar şeklinde devam edecek.

Kavram ve tanımlardan başlarsak; kamuoyunda da son zamanlarda çokça tartışılan bir durum var biliyorsunuz; “Şiddet ve kadına yönelik şiddet arasında ne fark var? Biz sadece şiddetle mücadele etsek, bunun altına kadına yönelik şiddetle diğer insanlar, çocuklar vesaire hepsi girmez mi?” diye, özellikle son zamanlarda öne çıkan bir itiraz var. Bu kavramsal tartışma meseleyi tam özetleyen bir tartışma değil. O yüzden, biz şiddet ve kadına yönelik şiddeti ayırmak durumundayız çünkü genel olarak, insana yönelik şiddet sebepleri ya da sonuçları ile kadına yönelik şiddet sebepleri ve sonuçları aynı değil. Aynı olmadığı için de meseleyi doğru tespit etmek, sebep ve sonuçları iyi tahlil etmek ve o şiddeti doğuran, kadına yönelik şiddeti doğuran sebepleri ortadan kaldırabilmek amacıyla önce kavramsal tartışmanın, kavramsal tanımlamaların doğru oturtulması gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim; Bakanlığımız bu konudaki tanımlamaları en başından beri ayırmak ve kadına yönelik şiddetin ne olduğu, nasıl değerlendirilmesi gerektiği ve sonuç itibarıyla hangi tedbirlerin hangi bağlamlarda alınması gerektiği hususunu çok netlikle ortaya koymuştur.

Bu hafızayı hatırlattıktan sonra, kadına yönelik şiddet dediğimizde kadınların sadece kadın oldukları için, cinsiyetleri sebebiyle uğradıkları şiddet başlıklarını konuşuyoruz. Dolayısıyla, kadına yönelik şiddetle mücadele yöntemlerini belirlerken de bu arka plan üzerinden bir projeksiyon geliştirmek söz konusu; nitekim bizim çalışmalarımız da bunun üzerine oturdu. Tanımları bu anlamda geçiyorum. Şiddet, kişinin kendisine, bir başkasına, grup veya topluluğa yönelik kasten uyguladığı ve sonucunun ölüm, yaralanma, gelişimsel bozukluk yahut psikolojik zarar olduğu fiziksel güç ve tehdit. Kadına yönelik şiddette -biraz önce arz etmeye çalıştığım gibi- kadınlara kadın olmaktan kaynaklı, kimlikleri dolayısıyla uygulanan şiddetten bahsediyoruz.

Kadına yönelik şiddetin nedenleri 4 kategoride özetleniyor. Dünya Sağlık Örgütü bunu ekolojik tanımlama diye ifade ediyor ve birincisi, bireysel sebepler kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında. Bu bireysel nedenler arasında, çocuklukta kötü muameleyle maruz kalma, psikolojik kişisel bozuklukları, alkol ve madde kullanımını, şiddete başvurma öyküsünü görüyoruz. Bu konuyla ilgilenen herkesin üzerinde ittifak ettiği bir şey var Kıymetli Komisyon üyeleri, Değerli Başkanım: Şiddet maalesef öğrenilen bir şey, öğrenilen bir tutum olduğu için de çocuklukta kötü muameleyle maruz kalmanın sonraki yıllarda, sonraki yetişkinlik, erişkinlik dönemlerinde şiddetin öğrenilmiş bir davranış modeli olarak karşımıza çıkmasında çok etkili olduğunu görüyoruz. O yüzden -bu toplantının konusu değil ama hemen küçücük bir parantez açmak isterim- bizim Bakanlığımız olarak, çocuklarla ilgili yaptığımız çalışmalarda bu arka planı da gözettiğimiz ve çocukların iyi davranış modellerini modelleyerek büyümeleri, gelişmeleri için birtakım politikalar, uygulamalarımızın da olduğunu ayrıca ifade etmek isterim.

Şiddetin bir diğer nedeni; kişiler arası nedenler, kişiler arası ilişkilerden kaynaklanan nedenler. Yetersiz anne babalık becerisi, evlilikte uyumsuzluk, anne babayla çatışmaların şiddet içermesi, ev halkının sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, şiddete bulaşmış arkadaşların, çevresel faktörlerin olduğunu burada, kişiler arası ilişkilerde şiddet nedeni olarak görüyoruz.

Çevresel nedenlere geldiğimizde, üçüncü kategori olarak şiddetin nedenleri; yoksulluk, yüksek suç işleme oranları, yüksek düzeyde ikamet yeri değişiklikleri, yani bir çevreye aidiyet sağlayamamak, güven ilişkisi tesis edememek, yüksek işsizlik, yerel, yasa dışı madde ticareti, zayıf kurumsal politikalar, mağdurlara yönelik hizmetlerin yetersizliği; bunlar da çevresel sebepler olarak şiddetin nedenlerinde karşımıza çıkan başlıklar.

Toplumsal, sosyal sebepleri şiddetin; dördüncü ve son kategorimiz: Hızlı sosyal değişimler, ekonomik eşitsizlikler, yoksulluk -yine yoksulluk, çevresel sebepler yanında toplumsal, sosyal olarak da karşımıza çıkıyor- zayıf ekonomik güvence ağları, yasaların uygulanmasındaki yetersizlikler, şiddeti pekiştiren kültürel normlar, ateşli silahlara erişimin kolay olması, çatışma ortamı, çatışma sonrası ortam diye karşımıza çıkıyor. Bunları tek tek açıklamak istedim çünkü biraz sonra şiddetin önlenmesiyle alakalı politika başlıklarımızda bu sebepler üzerine ayrı ayrı kategorize edilerek oturtulduğunu görmüş olacaksınız kıymetli katılımcılar.

Şiddetin bir de sonucu var takdir edersiniz ki... Şiddetin, kadının fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkileri. Fiziksel etkiler; vücudun muhtelif bölümlerinde çürük ve ezikler, sert cisimlerin oluşturduğu izler, kas, eklem ağrıları, kronik ağrılar, sindirim sistemi bozuklukları, huzursuz bağırsak sendromu vesaire gibi fiziksel olarak ortaya çıkan, sonuçları olan etkiler olduğu gibi, ruhsal etkiler de en az fiziksel etkiler kadar ağır. Yalnızlık, yetersizlik hissi, utanma, psikosozal sebeplerle doğan fiziksel rahatsızlıklar burada sayılabilir. Başarısızlık hissi, suçluluk, istismarı önemsememe, düşük özgüven, harekette bulunmakta yetersizlik, yeme bozuklukları, değersizlik hissi, konsantrasyon güçlüğü, kendinden memnuniyetsizlik, madde bağımlılığı gibi ruhsal sonuçlarını da görüyoruz. Şiddetin, bir süre sonra kanıksanma ve öğrenilmiş bir çaresizliğe dönüşmesiyle oluşan çok ağır bir tablosunun olduğunu da ayrıca biliyoruz.

Şiddetin tabii ki şiddet ortamında yaşayan, bulunan çocuklar üzerinde de ciddi bir etkisi maalesef söz konusu. Düşük benlik saygısı, kendine güvensizlik, aşırı pasiflik ya da hiperaktivite, iletişim sorunları, uyum sorunları, düşük akademik başarı, antisosyal özellikler, kişilik bozuklukları, suça yönelme ve intihar eğilimi. Çok küçük yaşlarda çocuklarda son yıllarda intihar eğilimlerinin ya da intihar teşebbüslerinin olduğunu görüyoruz; bunların da maalesef önemli bir sebebi şiddet ortamında, şiddetin görüldüğü bir ortamda bulunmalarıyla ilgili.

Çocukların aile içi şiddetten öğrendikleri, böyle bir genel tablo olarak baktığımızda; şiddet, aile ilişkilerinin bir parçası olarak çocuklar tarafından kanıksanıyor. Şiddet uygulayan aile üyesine genellikle bir ceza verilmediğini düşünüyor çocuklar. “Şiddet, diğer insanları kontrol etmek için kullanılacak bir yoldur.” diye inanmaya başlıyor ve “Şiddet, çatışmaları çözmek için kullanılan uygun bir yöntemdir.” sonucuna varıyor. Şiddetin çatışma ve sorun çözme yöntemi olarak algılanması erişkinlik döneminde maalesef şiddet uygulamanın temel motivasyonlarından da biri. O yüzden çocukların şiddet ortamlarında bulunma ve şiddeti bir yöntem olarak uygulamayı öğrenmemelerinin çok önemli olduğunu bir kez daha hatırlatmakta fayda var çünkü bir yöntem olarak aldığımızda bunu değiştirmek ve telafi etmek çok kolay olmuyor, ciddi bir mesaiyi ve yatırımı gerektiriyor bir anlamda.

Evet, şiddetin toplumsal maliyeti... İşte, biraz önce söylediğimiz o öğrenilmiş davranış modeline dönüşürse doğrudan maliyeti -takdir edersiniz ki- sağlık hizmetleri, kolluk uygulamaları, ceza-adalet sisteminin maliyeti, bakım ve barınma maliyeti, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar. Bir de dolaylı maliyeti var şiddetin, doğal olarak. Toplumda artan huzursuzluk, suç, cinayet ve intiharlarda artış, alkol ve madde bağımlılığı -burada da karşımıza çıkıyor- depresif bozukluklar şiddetin dolaylı maliyetleri.

Şiddetin bir de ekonomik çarpan ve sosyal çarpan etkisi var. Bunları da incelemek gerektiği kanaatindeyim açıkçası. Ekonomik çarpan etkisi; iş gücüne katılım, istihdamda azalma, üretkenlik ve verimliliğin düşmesi, düşük kazanç, vergi gelirlerinde azalma, sosyal sermayede düşüş, yatırım ve tasarrufta azalma. Sosyal çarpan etkisi, bu anlamda, uzun erimde çok daha yıkıcı sonuçları olabilen bir etki; şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılması, yaşam kalitesinin düşmesi, karar alma süreçlerine katılımın azalması. Toplumsal maliyeti de bu anlamda 4 başlıkta değerlendirmemiz mümkün.

Kadına yönelik şiddet verileri, -biraz önce Kıymetli Başkanımızın başlık olarak ifade ettiği noktalardan biri- olabildiği kadar sizinle dünyadan ve ülkemizden rakamları, sonuçları, araştırma sonuçlarını paylaşmaya çalışacağız.

Dünya genelinde gelir, yaş veya eğitim durumuna bakılmaksızın kadınlar mevcut veya eski eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafından fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır. 15 yaşından büyük kadınların yaklaşık her 3 kadından 1'inin, herhangi bir dönemde, hayatının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddetin birine ya da her ikisine birden maruz kaldığı araştırmalara göre söyleniyor. Bu araştırmanın yayınlandığı 2020 tarihi itibarıyla son on iki aylık dönemde, 15 yaşından büyük yaklaşık her 5 kadından 1'inin fiziksel ve cinsel şiddetten birine ya da her ikisine birden maruz kaldığını görmekteyiz yani 2020 itibarıyla 15 yaşından büyük her 5 kadından 1'inin fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığını görüyoruz. Eşi veya birlikte olduğu kişi şiddetine maruz kalma riski yaş ilerledikçe azalıyor ancak bu şiddete maruz kalmada en büyük risk grubu 15-29 yaş arası.

Dünyada kadına yönelik şiddeti tabloda görüyorsunuz Komisyonun kıymetli üyeleri. 15-49 yaş arası kadınların hayatları boyunca eş, yakın partner tarafından fiziksel ve veya cinsel şiddete maruz kalma oranları bölgelere göre Güney Asya'da, işte, yüzde 35 oranında, Sahra Altı Afrika'da yüzde 33, dünya ortalaması yüzde 27, ülkemizin dâhil olduğu Batı Asya bölgesinde ise bu oran yüzde 29.

Evet, araştırmanın yayınlandığı 2018 yılı itibarıyla son on iki ayda dünyada 15-49 yaş arası kadınların -tabloların hemen altında görülüyor, tarihler, araştırmaların yapıldığı tarihler, dolayısıyla ben de mümkün mertebe o tarihleri sizlerle paylaşmaya çalışıyorum, son yıl ya da bugün itibarıyla olduğunun anlaşılmasını istemem, böyle bir yanlış veri olmasın; tarihlerini de olabildiğince paylaşıyorum sizlerle- işte, Sahra Altı Afrika yüzde 20, yine en yüksek oranı orada görüyoruz, Güney Asya'da yüzde 19, Kuzey Afrika'da yüzde 15, ülkemizin dâhil olduğu Batı Asya grubunda yüzde 13, dünya ortalaması da yine bu kategoride yüzde 13.

Evet, burada yaygınlık haritasını görüyoruz. Yine, bu da 2018'e ilişkin bir sonuç, 15-49 yaş arası ve evlilik, beraberliği olan kadınların son on iki ayda maruz kaldığı fiziksel ve veya yakın partner şiddetine ilişkin yaygınlık tahminleri gördüğünüz üzere Afrika'da daha çok, yüzde 25, yüzde 20-24 arası ve yüzde 15-19 olmak üzere bir yaygınlık gösteriyor, Batı Asya'da yine oralarda da bir parça daha yüksek, Kuzey Avrupa veya Kuzey Asya'ya doğru gittiğimizde nispeten daha düştüğünü, yüzde 0-4, 5-9 arası gibi bölgelere ayrıldığını görüyoruz.

Son on iki ay dediğimizde, dünyada kadına yönelik şiddet, bu da 2020 araştırması değerli katılımcılar, en yüksek oran yüzde 23'le Kenya'dan başlamak üzere yüzde 1'le İspanya'ya kadar değişik bir spektrum var; ülkemizde bu oran yüzde 8. Evet, dünyada kadına yönelik cinsel şiddet oranları, yine, 2020 itibarıyla son on iki ay olarak görüyoruz bu oranları da en yüksek Kenya'da, yüzde 10, İspanya'da yüzde 1 gibi değişik spektrumlarda, ülkemizde bu oran yüzde 5 ve devam eden süreçlerde yüzde 3, 4, 2 diye gidiyor.

Evet, biliyorsunuz, 2014 yılı Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırması bizim de referans araştırmalarımızdan biridir. 2021 itibarıyla tekrar 2021-2025 periyoduna yönelik yeniden bir araştırma yapılacak ama şu anda elimizdeki veri 2014'e ilişkin olduğu için, en son veri 2014'e ilişkin olduğu için sizinle onu paylaşacağım. Şiddet türleri, hayat boyu ve son on iki ay 2014 itibarıyla... Mavi işarette duygusal şiddet, hayatının herhangi bir döneminde duygusal şiddete uğradığını söyleyen kadınların oranı yüzde 44, 2014 tarihi itibarıyla son on iki ayda yani son bir yılda uğradığını söyleyenler yüzde 26. Fiziksel şiddete geldiğimizde, hayatının herhangi bir döneminde şiddete uğradığını söyleyenler yüzde 36, 2014 tarihi itibarıyla son on iki ayda yüzde 8 diyor. Ekonomik şiddet yüzde 30, hayatının

herhangi bir döneminde ekonomik şiddete maruz kaldığını söylüyor, yüzde 15 ise son on iki ayda. Hayatının herhangi bir döneminde cinsel şiddet yüzde 12, 2014 tarihi itibarıyla son on iki ayda ise yüzde 5 uğradığını söylüyor.

Burada, yine, 2020-2021 dönemi ülke geneli aile içi şiddet kayıt formu sayılarına bakıyoruz. Tabii, 2020 beraberinde bir akut dönemi de ifade ediyor yani pandemi sebebiyle oluşan ve alışkanlıkları bir anlamda değiştiren, şiddeti oransal olarak değilse bile şiddetin yoğunluğu itibarıyla biraz daha artıran bir dönemden bahsediyoruz. Nitekim, tabloya baktığınızda da mesela, Ocak 2020 itibarıyla 19.582 olan sayı, şubat ve martta bir parça hani tolere edilebilir sayılarda artarken Nisan 2020’de bir düşüş, ciddi bir düşüş gösteriyor, sonra tekrar artmaya başladığını görüyoruz. Bu da pandeminin etkilerinin yani nisanı ilk elde pandemiyle karşılaşmanın getirdiği bir şaşkınlık ve nasıl diyelim, belki hayata tutunma çabası “survive” duygusu devam ederken sonrasında o stresin oluşturduğu ciddi bir yükselmeyi görüyoruz ve daha sonra tekrar Ocak 2020’de başladığı veya Şubat 2020’de pandemi öncesine doğru ilerlediğini görüyoruz.

Kolluk birimlerine başvuru oranını sizinle paylaşmak isterim, yine 2014 araştırmasının sonuçları, bunları bir kez daha hatırlatmakta fayda var. Kıymetli katılımcılar, Avrupa’da yüzde 14, Türkiye’de yüzde 11 o tarihlerde, dünya ortalaması ise yüzde 10. 2014’te de ülkemizde aile içi şiddet ya da kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda kolluk birimlerine başvurunun dünya ortalamasının bir parça üstünde olduğunu görüyoruz. Bizim ülkemiz açısından, kolluk birimlerinin hangilerine, nerelere başvuru yapılmış diye baktığımızda, yüzde 64’le polis merkezlerine müracaat doğal olarak başı çekiyor, yüzde 45 aile mahkemeleri ki bunun daha çok 6284 sayılı Yasa’nın uygulanmasıyla alakalı olduğunu, öncesinde de 4320 sayılı Yasa’nın uygulanmasıyla alakalı olduğunu görmemiz mümkün, sağlık kuruluşlarına başvuru yüzde 36, savcılık müracaatı yüzde 27, baro ve jandarmaya ayrı ayrı yüzde 9, yüzde 9 başvuru oranlarının olduğunu görüyoruz.

Dünyada kadın cinayetlerine baktığımızda, 2017 yılı itibarıyla yakın partneri ya da aile bireyi tarafından kasten öldürülen kadın sayısı dünya geneli 1 milyonda 13, Türkiye’de bu, dünya genelinin oldukça gerisinde 1 milyonda 7,9. Burada, yaptığımız çalışmaların hem güvenlik hem yasal hem de Bakanlığımızın önleyici, koruyucu tedbirlerinin etkili olduğunu, oldukça etkili olduğunu görüyoruz; Avrupa ortalaması da nitekim yüzde 7 civarında.

Türkiye’de kadın cinayetlerine geldiğimizde, burada da spektrumun çok dağınık olduğunu görüyoruz; 2009’da sayı 172 iken, 2010’da 165, 2011’de 155, 2014’te birden bir yükseliş görüyoruz; cinayet gerçekleştiğinde 6284 sayılı Kanun kapsamında süresi devam eden herhangi bir tedbir kararı olmayan cinayet sayısı 282 –maviyle görüyorsunuz kıymetli katılımcılar- tedbir kararı varken öldürülmüş sayı 2014 itibarıyla 24. 2015’te tedbir kararı yokken 340, tedbir kararı olduğu hâlde cinayete maruz kalan 2015’te 20 kadını var. 2016’da tedbir kararı olmayan 282, tedbir kararı olduğu hâlde cinayete maruz kalan 22 kişi; 2018’de ciddi bir düşüş var, 253 tedbir kararı olmayan 26 tedbir kararı olan. 2019’da tekrar bir yükseliş görüyoruz, 314 tedbir kararı olmayan, 22 tedbir kararı olan. 2020’de 235 tedbir kararı olmayan, 32 tedbir kararı varken, toplamda 267. 2021 Nisan itibarıyla da 85 tedbir kararı olmadan, 10 kadını da tedbir kararı olmasına rağmen hayatını kaybetti. Tabii, yıllara göre dağılımları ve doğrusu, sebep-sonuç ilişkilerini biz de merak ediyoruz ama bununla alakalı hangi saik ya da hangi sosyal sebep tetikledi ve bu sayılar yükseldi, onu da ilerleyen dönemlerde araştırmalarımıza konu edeceğiz ama 2014’ten bu yana şiddet araştırması olmadığı için bunları şu anda görmek ve yorumlamak çok mümkün değil fakat ben de bu artış sebeplerini merak ediyorum. 2020

yılı bu anlamda mücadelenin çok yoğunlaştığı ve KADES, Alo 183 vesaire gibi mağdurların doğrudan kullanabilecekleri enstrümanların artmasıyla beraber sayıda da yüzde 21 oranında önemli bir azalışı görüyoruz.

İl bazında kadın cinayetlerini, 2020 yılı kadın cinayeti sayılarının il kadın nüfusu oranına göre renkli işaretlenmiş yerleri görüyorsunuz kıymetli katılımcılar. Sivas'ta, maalesef, yüzde 18,9'la en yüksek oran, Bilecik yüzde 18,6 diye devam ediyor, yüzde 14, 13, Erzurum, Aksaray vesaire diye devam ediyor, daha düşük renkli diyelim, pembeye daha yakın, en açık renkli olan kısımlarda da yüzde 10 ve altı şeklindedir.

2020 yılında kadın cinayeti vakası gerçekleşmeyen illerimizi listede görüyorsunuz, 20 ilimiz şu şekildedir: Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Bitlis, Bolu, Erzincan, Gümüşhane, Hakkari, Karaman, Kırkkale, Kırklareli, Kilis, Sinop, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Yalova ve Zonguldak olmak üzere 20 ilimizde 2020'de kadın cinayet vakası hiç yaşanmamış, bu da bizim için bir teselli sebebi.

2020 yılında kadın cinayeti vakalarında maktul-fail arasında yakınlık... Maalesef bu da çok önemli bir tablo ve aslında kadına yönelik şiddetle mücadelede karşı karşıya kaldığımız meselenin büyüklüğünü ve mücadelenin önemini ifade etmesi açısından bu yakınlık tablosunun doğrusu çok önemli olduğunu düşünüyorum. 107 vakada eş fail, birliktelik yani resmî değil ama partner cinayeti 59, aile bireyi -bu, değişiyor tabii, bazen kardeş, bazen anne-baba vesaire- 41, eski eş 21 yani eş ve eski eşi topladığımızda 128 vakada eşin olduğunu görüyorsunuz, akraba 14, diğer -bu, tabii, çok tanımlanamayan, işte komşu olabilir, tanıdık tanımadık dışarıdan herhangi birileri olabilir- 13, ısrarlı takip sonucu ısrarlı takip mağduru olarak hayatını kaybeden kadınlarımızın sayısı ise 12.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığımız neler yapıyor? İzninizle onları sizinle hızlıca paylaşmaya çalışacağım. Şiddetin önlenmesi konusunda birincil, ikincil ve üçüncü koruma önlemleri, koruma metodu diyebileceğimiz başlıklarımız var.

Birincil koruma, takdir edersiniz ki şiddetin henüz daha ortaya çıkmadan önlenmesi; tamamen bütünüyle önleyici tedbirlerden bahsediyoruz.

İkincil koruma ise şiddet ortaya çıktıktan sonra erken tanısının yapılması ve gerekli müdahalelerle etkilerinin ve tekrarının önlenmesi. Şiddet ortaya çıktı ama hemen müdahale edip bir daha tekrarlanmaması ve sonuçlarının da olabilecek en hızlı sürede telafi edilmesi.

Üçüncül koruma, buna en kronik süreç diyebiliriz, uzun süreli şiddete maruz kalanların ve şiddet uygulayanların rehabilitasyonu, sürekli izlem ve desteklenmesi çalışmalarımız. Bakanlığımızın şiddetin önlenmesiyle alakalı çalışmalarını bu üç kategori içerisinde değerlendirmek mümkündür.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığımız -biraz önce ifade ettiğim gibi- bir, politika geliştirme, uygulama ve izleme; iki, hizmet birimleri vasıtasıyla mağdurlara hizmet sunma, mağdur destek sistemleri eliyle süreç yönetimi, araştırma ve projeler, farkındalık çalışmaları şeklinde bir metodolojiyi takip ediyor.

Mevzuat kısmına geldiğinizde, kıymetli katılımcılar, sizlerin de çok iyi bildiği üzere zaten yasama faaliyetini Büyük Millet Meclisimiz yürütüyor, dolayısıyla mevzuat kısmında kısacık -sizler zaten biliyorsunuz-bir atf, hatırlatma yaparak geçeceğim.

Anayasamız madde 10, kanun önünde eşitliği düzenler. 2004 ve 2010 yılı değişiklikleri, Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki değişiklikler, bu anlamda, kadına kadın-erkek eşitliği ve kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık, o eşitliği sağlamak için pozitif ayrımcılık... Bazen pozitif ayrımcılık sanki eşitsizlik doğurmak üzere yapılan çalışmaları gibi değerlendiriliyor; hayır, sonuç itibarıyla, hepimiz biliyoruz ki kadınlara yönelik yapılan pozitif ayrımcılık eşitsizliğin, mevcut eşitsizliğin giderilmesine yönelik

çalışmalar. Orada “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” diyor Anayasa’nın 10’uncu maddesi. 2010’da yapılan bir değişiklik bu pozitif ayrımcılığın anayasal güvenceye kavuşturulması.

Yine, Anayasa’nın 41’inci maddesi ailenin korunması ve çocuk hakları ile alakalıdır. “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.” demektedir. Türk Medeni Kanunu’nun 2002 yılında yürürlüğe giren ve hâlen dahi cari olan Türk Medeni Kanunu’nun aile birliğinin yönetiminde eşlerin eşit söz hakkı olduğunu, bu bağlamda da oturdukları, ikamet ettikleri, evi birlikte seçtikleri, 18 yaşını doldurmamış ortak çocukların velayetinin birlikte kullanılması gibi düzenlemeleri bu anlamda eşitlik temelinde kurmuştur 2002 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren yeni Medeni Kanunumuz.

Yine, 1 Ocak 2002’de yürürlüğe giren Medeni Kanun’da bir başka düzenleme de evlilik yaşıyla alakalıdır. Özellikle hukukçu dostlarımız hatırlarlar, daha önceki düzenlemede kadın ve erkek açısından evlilik yaşı birbirinden farklı iken 2002 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren yeni Medeni Kanunu’muza kadın ve erkek açısından evlilik yaşı eşitlenmiştir, 18 yaş zaten iradi evlilik yaşıdır, tarafların herhangi bir başka kişi ya da kurumdan izin almasına gerek olmaksızın evlenebildikleri yaş. Ancak 17 yaşını tamamlayan kadın ve erkek, ailelerinin izniyle evlenebilirler mevcut Medeni Kanunu’muza göre. 16 yaşını dolduran kadın ve erkek de hâkim izniyle evlenebilirler. Hiç kimsenin zorla evlendirilmesi söz konusu değildir, aksi takdirde iradeyi fesatlayan, fesada uğratan sebep sayıldığı için bu evliliklerin iptali de hukukten mümkündür. Bu hatırlatmayı şu anlamda önemsiyorum izninizle değerli katılımcılar: Erken evlilik -ki biraz sonra Bakanlığımızın çalışmaları ile alakalı atıfta bulunacağım- tartışmalarında kamuoyunda 18 yaş, 20 yaş yani genç sayabildiğimiz, toplum algısının genç kabul ettiği yaşlarda olan evliliklerin sanki engellendiği, bunun onaylanmadığı gibi bir algı var, hâlbuki Medeni Kanunu’muza göre evlilik yaşı çok açıktır, 17 ve 16 yaş dahi evlilik için yasal olarak mümkündür. Biz aslında “erken evlilikle mücadele” derken 16 ve altını ifade ediyoruz yani 16 yaşın altındaki yaşlardan bahsediyoruz, 20’li yaşlardan yahut kişisel değer yargılarıyla erken kabul ettiğimiz yaşlardan değil, hukuki bir tanımdan bahsediyoruz. Dolayısıyla bunun da kamuoyunda doğru bilinmesinin yaptığımız çalışmalar ve verdiğimiz mücadelenin doğru anlaşılması bakımından önemli olduğunu düşünüyorum.

Türk Ceza Kanunu 2005 yılı değişikliklerinde aile içi ve kadına karşı şiddet suçtur ve cezalandırılmaktadır. Çok önemli bir değişiklik, sizler çok iyi hatırlayacaksınız, burada o değişikliklere imza atan değerli vekillerimiz var, töre cinayetleri kasten öldürmenin ağırlaştırıcı sebepleri arasına alınmıştır ve bu anlamda da “töre cinayeti” diye tanımladığımız kasten öldürme suçunun önemli ölçüde gerilemesinde ve mücadele noktasında elimizde ciddi bir enstrüman olarak durmaktadır.

Evlilik içi tecavüz suç olarak tanımlanmış ve cezalandırılmıştır yine Türk Ceza Kanunu’nda. Aynı konutta yaşayan... İş yerinde cinsel taciz suçunun cezalandırılması ve İş Kanunu’nda -biraz sonra geleceğiz- haklı nedenle fesih sebepleri arasında sayılması. İş Kanunu, biraz önce söylediğim gibi, eşit işe eşit ücret, iş yerinde cinsel taciz suçlarının cezalandırılması ve haklı nedenle fesih sebebi sayılması...

Bakanlığımızın çalışmalarıyla alakalı iç mevzuat, yönetmelikler, kadın konukevleri, ŞÖNİM’ler vesaire buraları geçiyorum izninizle.

6284 sayılı Kanun: 6284 sayılı Kanun aile içi ve kadına yönelik, çocuğa yönelik şiddetle mücadelede oldukça önemli bir başlık -vaktimiz epeyce ilerledi, ben de olabildiği kadar hızlanmaya çalışıyorum- 6284 sayılı Kanun’la alakalı şunu altını çizerek hatırlatmakta fayda var: 6284 sayılı Kanun sadece kadınları koruyan bir kanun değildir, aile içi şiddetin mağduru olan, aile içi şiddetin tarafı olan herkes

açısından, bütün aile bireyleri açısından koruyucu bir metindir; bu bir. İkincisi, kadın ve çocukları özellikle saymıştır çünkü maalesef, kadın ve çocuklar dezavantajlı gruplar. Dolayısıyla onları işaret ederek bir farkındalık ve duyarlılık geliştirmek zorunda hissetmiştir yasa koyucu bu kanunu yaparken ve nitekim, öyle olmuştur. Dördüncü grup ısrarlı takip mağdurlarıdır. İsrarlı takip mağdurları 6284 sayılı Kanun'a kadar Ceza Kanunu'ndaki genel hükümlerin dışında özel bir koruyucu düzenlemeye sahip değillerdi. İsrarlı takibin -Sayın Adalet Bakanımız da geçen günlerde, 2020 sonundaki toplantılardan birinde kamuoyuna açıkladı hatırlarsanız- tek başına münferit bir suç olarak tanımlanması ki bugün yapacağımız çalışmalardan biri de o başlık olacak, onu da sizinle paylaşmaktan doğrusu mutluluk duyuyorum.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un başlıklarını, ana düzenleme noktalarını burada size maddeler hâlinde ifade etmeye çalıştık, buraları geçiyorum.

Tedbir kararları: 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararları iki genel başlık hâlinde ifade edilebilir: Birisi, koruyucu tedbir kararları; diğeri, önleyici tedbir kararları. Koruyucu tedbir kararları ve önleyici tedbir kararları nitelik itibarıyla birbirinden çok ayrı karakterler sergilemez fakat muhataplar ve tedbir kararını alacak birimler açısından birtakım detaylar var. Koruyucu tedbir kararlarını mülki amirler, hâkimler ve kolluk amirleri alabilir çünkü koruyucu tedbir kararlarında bir tehdidin gerçekleşme hâli çoğunlukla vardır, akut ve acil bir durum vardır. Dolayısıyla kolluk amirlerinden, mülki amirlerden yahut duruma göre, hâkimlerden koruyucu tedbir kararını almalarını istemek mümkün. Önleyici tedbir kararlarına geldiğimizde, burada hâkimlerin ve kolluk birimlerinin bu tedbir kararlarını alabileceklerini görüyoruz. Mülki idareye artık önleyici tedbir kararlarını almayla ilgili bir imkân tanınmamıştır çünkü henüz daha tehdit gerçekleşmemiş olduğu için bu anlamda, mülki idareyi buradan çıkarıyoruz.

6284 sayılı Kanun'da tedbir kararlarını kimlerin, nasıl, nereden, hangi çerçevede alabileceğiyle ilgili böyle bir spot başlık oluşturduk.

Bazı tedbir sayılarını, karar bazlı tedbir sayılarını sizlerle paylaşmak istiyorum çünkü bu, Komisyonumuzun bizden içerik itibarıyla talep ettiği konulardan biri, o yüzden size biraz ayrıntılı açıklamak istiyorum. Koyu maviyle işaretlenmiş kısımlar koruyucu tedbir kararı sayısı, açık olanlar önleyici tedbir kararı sayısı değerli Komisyon üyeleri. 2012 yılında koruyucu tedbir kararı sayısı 29.314 iken önleyici tedbirlerde 107.875 olduğunu görüyoruz, 2013'te 40.113 koruyucu, önleyici 134 bin. Nitekim, günümüze geldiğimizde, 2020 yılında 83.047 koruyucu tedbir kararı, 289.389 önleyici tedbir kararı olduğunu görüyoruz. Yine burada da pandemi koşullarının ve mekânsal olarak aile içi ilişkilerde, daha doğrusu aile fertlerinin mekânsal olarak o kapanma dönemlerinde birbirlerine mecbur kalmalarıyla oluşan bir şiddet ortamı diyebiliriz; şiddet ortamından doğan sonuçlar olduğunu yorumlamak sanıyorum çok yanlış olmaz.

Burada da yine şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama vesaire sayısal olarak görüyorsunuz. Müşterek konuttan uzaklaştırma kararları turuncuyla işaretlenen; kırmızı hat konuta, okula, iş yerine yaklaşmama kararları içerik itibarıyla; sarı hat da iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmeme kararları, önleyici tedbirlerin içerik itibarıyla sayıları.

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik etki analizine geldiğimizde: 2014 yılında bu anket ve etki analizi çalışması yapılmıştır. Araştırmada -yüz yüze anket çalışması- şiddet mağduru 841 kadın ve şiddet uygulayan 479 erkek, toplamda 1.320 anket yapılmıştır o tarihte. Derinlemesine görüşmelerde, 119 yasa uygulayıcısı, 28 şiddet uygulayan ve 31 şiddet mağduru üzerinde yapılan toplam 178 görüşmenin sonuçlarından bahsediyoruz. Etki analizi çalışması sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasında tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik alınması gereken tedbirler 2016-2020 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Üçüncü Ulusal

Eylem Planı'mızın ortaya çıkarılmasına sebep oldu, geri planda o anket çalışmaları söz konusu. Biraz önce de ifade ettiğim gibi, 2021-2022 döneminde Dördüncü Ulusal Eylem Planı'mızın hazırlıklarını yürütüyoruz, çok yakın bir tarihte, inşallah, sizlerle ve kamuoyuyla Dördüncü Ulusal Eylem Planı'mızın içeriğini paylaşmış olacağız.

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik etki analizi araştırmasında öne çıkan hususları çok genel hatlarıyla paylaşacak olursak; hem şiddet mağduru kadınlarda hem de şiddet uygulayan erkeklerde kanunu başarılı, etkili bulma oranlarının başarısız, etkisiz bulma oranından daha yüksek olduğunu görüyoruz. Kanunu çok başarılı veya başarılı bulan kadınların oranı yüzde 49, erkeklerin oranı yüzde 39. Kanunu başarısız bulunan kadınların oranı yüzde 27, erkeklerin oranı yüzde 22. Hakkında tedbir kararı alınan şiddet mağduru kadınların yarısı yani yaklaşık yüzde 55'i 6284 sayılı Kanun'un hayatları üzerindeki etkisini olumlu olarak değerlendiriyorlar, bu oran şiddet uygulayan erkeklerde yüzde 31. Etki analizine devam ediyorum: Kanunun kendi hayatları üzerinde olumsuz etkisi olduğunu düşünen kadın ve erkeklerin oranı birbirine benzer. Bu oran kadınlarda yüzde 20, erkeklerde yüzde 28. Kadınların yaklaşık dörtte 1'i, yüzde 24'ü; erkeklerin yaklaşık yarısı, yüzde 44'ü bu konuda net bir yargıda da bulunmuyor. Aslında, bu net yargıda bulunmamayı ve bir parça da kafaların karışık olduğunu bir önceki oranlarda gördünüz. Hem başarılı bulan erkek sayısı hem de başarısız bulan yüksek; böyle bir tenakuzu da kendi içinde görüyoruz.

6284 sayılı Kanun kapsamında verilen hukuki kararlar ve hizmetler sayesinde yaşanan şiddetin sona erip ermediği de etki analizi kapsamında değerlendirilmiştir. Haklarında tedbir kararı alınan kadınlardan yüzde 75'i yaşadıkları şiddetin sonra erdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, kanunun gücünü ortaya koyması ve uygulama etkinliği açısından önemli bir veri. Öte yandan kadınların yüzde 20'si de yaşadıkları şiddetin sona ermediğini ifade etmişlerdir.

Evet, 6284 sayılı Kanun bağlamında, baktığımızda, şiddetle mücadelede temel sorunlar, 6284 sayılı Kanun'un uygulama birliğinin sağlanmaması, kurumsal kapasite eksiklikleri, risk odaklı ve vaka bazlı çalışma eksikliği, şiddet mağduruna yönelik rehberlik ve destek hizmetlerinin geliştirilmesi gerekliliği, şiddet uygulayana yönelik hizmetlerin kurumsallaşmamış olması gibi başlıklar olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi, biz, bu başlıklarla alakalı Bakanlık olarak neler yapıyoruz, onları size hızlıca izah etmeye çalışacağım çünkü biraz önce arkadaşlar tarafından on beş dakikada toparlanmamız gerekiyor diye bir not önüme iletili. O yüzden, hemen, hızlıca, sizlere onu arz etmeye çalışacağım: Kanunun etkin uygulanması ile alakalı uzmanlaşmış hizmet birimleri, tüm uygulayıcıların aynı eğitim ve farkındalık düzeyine sahip olmaları, vaka bazlı çalışma esasının benimsenmiş olması, şiddet mağduruna yönelik danışmanlık ve destek hizmetlerinin sağlanması, teknik yöntemler, şiddet uygulayana yönelik psikososyal destekler, daha çok şiddet mağdurunun korunması ve rehabilite edilmesi yahut zararının telafi edilmesi üzerine oturan yaklaşım -son yıllarda sizler de çok iyi biliyorsunuz ki- şiddet uygulayanın da şiddet kültüründen, şiddet yaklaşımından uzaklaştırılması, rehabilite edilmesine doğru evrilmeye başladı.

Hizmet birimlerimizi hemen kısaca size arz edeceğim: 2020'de kadın konukevleri, toplum merkezleri ve sosyal yardımlaşma dayanışma vakıflarımız varken, sadece 3 hizmet birimi varken, 2021 itibarıyla Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerimiz, ŞÖNİM'ler, kadın konukevleri, sosyal hizmet merkezleri, aile destek merkezleri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları olmak üzere 6 ayrı birim hizmet vermektedir. Müsaadenizle, buraları geçiyorum.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerimizde, ŞÖNİM'lerdeki, 2020 yılı itibarıyla 81 ilimizde, her birinde, şiddet önleme merkezi kuruldu. Şu anda Türkiye'nin her tarafında şiddet önleme merkezleri mevcuttur, yedi gün yirmi dört saat esasıyla faaliyet gösteren merkezlerdir. Biraz önce söylediğim gibi 2013'te 14 iken, 2020'de 81 ŞÖNİM merkezimiz söz konusu. Buralardan destek alan başvuruçulara baktığımızda, 702.734'ü kadın, 56.454'ü erkek, 97.515'i çocuk olmak üzere 856.703 vatandaşımızın ŞÖNİM'lerden destek aldığını görüyoruz.

Personel durumu: Meslek personellerimizin bir kısmı, önemli bir kısmı kadrolu, bir kısmı ücret karşılığı çalışan arkadaşlarımız.

Evet, kadın konukevlerinin ülkemizdeki dağılımını sizinle paylaşmak isterim: Bakanlığımızın 112 kadın konukevi var, ülkemizin değişik noktalarında belediyelerimize ait 32, Göç İdaresinin 3, bir sivil toplum kuruluşumuzun da 1 olmak üzere toplamda 148 kadın konukevimiz var. Bunların kapasite sayılarına baktığımızda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın kadın konukevlerindeki kapasitesi 2.755, belediyelerimizin 32 kadın konukevindeki kapasitesi 711, Göç İdaresinin 3 kadın konukevindeki kapasitesi 90, bir STK'mize ait kadın konukevindeki kapasite ise 20 olmak üzere toplamda 3.576. 81 ilde Bakanlığımıza bağlı 112 kadın konukevi dedik, kapasiteleri biraz önce paylaştım, buraları geçiyorum, personel durumunu.

Evet, kadın konukevlerinde neler yapıyoruz, bunu da hızlıca sizlerle paylaşmak isterim: Barınma, altı aya kadar, altı ay süreyle barınma hizmeti veriliyor, psikososyal destekler, meslek elemanları tarafından verilen destekler, harçlık; sosyal inceleme raporuna göre ihtiyacı olan kadınlarımıza belli bir harçlık ödemesinin yapılması söz konusu, hukuki destek -zaten çok iyi biliyorsunuzdur- kurum avukatlarımız, illerdeki avukatlarımız yahut barolar tarafından da hukuki destek sağlanmaktadır. Yönlendirme ve rehberlik; meslek elemanları tarafından yine bu barınma sürecinde yapılan yönlendirme ve rehberlik hizmetleri var. Ücretsiz kreş desteği, çocuğu olan 0-6 yaş çocuklarına yönelik hizmet. İstihdam desteği, yine kadın konukevlerimizde barınma süresi içerisinde, Milli Eğitim Bakanlığımız, meslek edinme kursları mesleki danışmanlık eliyle İŞKUR istihdam desteği de sağlanmaktadır ki daha sonra hayatını kendisi idame ettirebilirsin.

Konukevlerinin dağılımı, bunu geçiyorum. Konukevlerinde kadın yüzde 62, çocuk yüzde 38 oranında kalmış. Şiddet nedeniyle barınma, kadın konukevlerimizde yüzde 49,52, sosyal ve ekonomik yoksulluk nedeniyle kadın konukevlerinde barınma oranı ise yüzde 50,48. Kadın konukevlerindeki hizmet standartları, öz değerlendirme, buraları izninizle geçiyorum.

Evet, burası önemli. Kadın konukevlerimiz bugüne kadar ağırlıklı olarak bütün mağduriyet başlıklarıyla alakalı hizmet vermekteyken 2020 itibarıyla ve bundan sonraki süreçte daha çok ihtisaslaşan kadın konukevleri tesis etmeye çalışıyoruz. İhtisaslaşan kadın konukevlerinde, mağduriyet gruplarına göre hem hizmetin niteliği hem de orada misafir ettiğimiz kadınlarımızın ihtiyaçlarının temini noktasında daha farklı bir süreç işleyecek. Hâlihazırda Ankara'da, İstanbul'da ve İzmir'de ihtisaslaşmış kadın konukevimiz -üç ilde bunlar pilot olarak seçilen yerlerdi- 2021 yılının ilk altı ayında planlanan -sarıyla görüyorsunuz- Bursa'da, Antalya'da, Adana'da Malatya'da ve Diyarbakır'da düşünülüyor, 2021 yılının ikinci altı ayı içinde de Denizli, Eskişehir, Samsun, Mersin ve Antep için planlıyoruz, bunlar da planlarımız arasında.

Evet, hizmet alan kadınların ekonomi, bilişim, medya ve sosyal destek alanlarında bilgilendirilmesi söz konusu. İstihdam desteği, biraz önce ifade etmiştim. Şunu da sizinle paylaşmak isterim: Sosyal hizmet merkezlerimizde, 360 sosyal hizmet merkezimizde, şiddetle mücadele irtibat noktaları da ŞÖNİM'lerin olmadığı, yahut ŞÖNİM'lerin merkezde olduğu ama diğer daha küçük noktalarda şiddetle mücadele irtibat noktaları da bu anlamda çok ciddi bir görev ifa ediyor.

Mağdur destek sistemleri, risk analiz ve yönetim modülü ile mağdur destek sistemlerini geliştirmeye çalışıyoruz. Modülün uygulandığı 18 pilot il; tabloda görüyorsunuz; Edirne'den, Bursa, Kütahya, Denizli, Muğla, Antalya, Ankara, Sakarya, Samsun, Amasya, Kayseri, Antep, Hatay, Diyarbakır, Erzincan, Trabzon, Kars, ve Van olmak üzere devam ediyor.

Elektronik kelepçe uygulaması, şiddetle mücadele ve failin takibi, failin yeni şiddet pratikleri geliştirmemesi açısından önemli bir metot. 2020 itibarıyla Adalet Bakanlığımız pilot uygulamasını biraz daha yaygınlaştırmaya başladı. Bunu da sizinle paylaşmak isterim.

Veri entegrasyon çalışmaları, bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarının, şahıs ve kurumların oldukça yakından takip ettiği ve eksikliğini daha doğrusu hissettiği başlıklardan birisidir. Adalet Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının Bakanlığımızla beraber bir ortak veri tabanı oluşturulmasına yönelik çalışmalar devam ediyor. Böylece, hem konuyla alakalı sağlıklı bilgi ve derli toplu bilgi veri sağlamak mümkün olacaktır.

ALO 183 Sosyal Destek Hattı, hepinizin takdir ettiği üzere son derece aktif ve işlevsel bir hat olarak kullanılmaya devam ediyor. KADES uygulaması, 2018 itibarıyla uygulanmaya, kullanılmaya başlanmış olmakla beraber son 2020 itibarıyla ciddi anlamda bir uygulama kabiliyeti geliştirdi İçişleri Bakanlığımız ve Emniyet Genel Müdürlüğünün uhdesinde devam eden. Uygulamayı indiren kişi sayısı 2 milyon 226 bin 465 iken ihbar sayısı -2021 nisan sonu itibarıyla veriyorum bu sayıyı- 125.047 ve bu ihbarlardan şu anda notların arasında yok ama İçişleri Bakanlığımızın yaptığı bir açıklamadan hatırladığım, çok ciddi hayati tehdit oluşturan önemli sayıda bir tehdidin de bu ihbarlarla önüne geçildiğini biliyoruz. O anlamda KADES uygulaması, son yıllarda kadına yönelik şiddetle alakalı yapılan en önemli icraatlarımızdan birisi hükümetimiz olarak.

Politika geliştirme, uygulama ve izleme kısmına geldiğimizde, kadına yönelik şiddetle mücadelede 2007'den bu yana 3 Ulusal Eylem Planı hayata geçti ve konuşmamın önceki bölümlerinde de ifade ettiğim üzere 2021-2025 yıllarını kapsayacak Dördüncü Ulusal Eylem Planı'nın da hazırlıkları devam etmektedir. İnşallah, onu da sizinle paylaşacağız.

Dördüncü Eylem Planı'nda ne amaçlıyoruz? Onu izninizle hemen kısaca söylemek isterim. Adalete erişim ve mevzuat, farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümü, koruyucu ve önleyici hizmet sunumuyla şiddet mağdurlarının güçlenmesi, kurum ve kuruluşlar arası iş birliği ve politika geliştirme, araştırma ve veri toplama. Biraz önce bahsettiğimiz o ortak veri tabanının oluşturulması da yine bu hedef kapsamındadır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı hazırlandı bakanlıklar ve başkanlık tarafından 25 kasım Kadına Yönelik Şiddetle Karşı Uluslararası Mücadele Günü imza altına alınan kadınlara yönelik şiddetle mücadelede kurumsal iş birliği ve eşgüdümün artırılmasına dair protokol çerçevesinde yürürlüğe girdi.

Koordinasyon planında neler var? Sorumlu kurumlar, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü -biraz önce Sayın Başkanımızın yazısında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün rolü başlığında bunu sayabiliriz- ilgili kurumlarımız: Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer tüm ilgili kurum ve kuruluşlar.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Teknik Kurulu oluşturuldu. Teknik kurul, her ay düzenli olarak bir araya gelerek çalışmalarını yürütüyor. Pandemi sürecinde alınan önlemler kapsamında teknik kurul, video konferans yöntemiyle toplanabildi ancak ve şubat 2021 tarihine kadar toplam 7 kez teknik kurul toplantısı yapılabildi.

Koordinasyon planı oldukça uzun, o yüzden sabırlarınızı çok zorlamak istemiyorum ama dediğim gibi bu çalışmaları sizlerle büyük bir memnuniyetle paylaşabiliriz. Ben sadece genel olarak başlıkları paylaşacağım.

6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanmasıyla alakalı koordinasyon planımızda başlıklar var, ŞÖNİM'lerin il müdürlüklerimizdeki sosyal hizmet merkezlerimizin işlevleriyle alakalı başlıklarımız var, şiddet uygulayanlara yönelik alınacak tedbirlerle alakalı başlıklar var, son yıllarda çalışmalarımız ve tedbirlerimiz önemli ölçüde bu noktaya evrildi demiştim biraz önce. Kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin iş birliği ve koordinasyonun sağlanması için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla veri entegrasyonu -biraz önce yine paylaştık- bununla ilgili çalışmalar sürüyor. Konukevlerinin ihtisaslaşması, biraz önce detaylarını paylaşmaya çalıştım. ALO 183 Sosyal Destek Hattının işlevsel ve etkin uygulanması, kullanılmasıyla alakalı çalışmalar, aile danışmanlığı, Aile Sosyal Destek Programı ASDEP programımızın yaygınlaşması ve faydalananların şiddet vakalarının tespitine ve müdahaleye ilişkin süreçlerin gözden geçirilmesiyle alakalı çalışmalarımız devam ediyor. İlçe düzeyinde sosyal hizmet sunumunda görev alan meslek elemanlarımız ve Aile Sosyal Destek Programı personelinin kadına yönelik şiddetle mücadele alanında eğitim alması yine programlarımız arasında ki sadece şehir merkezlerinde yer alan ŞÖNİM'ler değil, sosyal destek programı personeli eliyle aslında, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin bütün tabana, sahaya yayılması anlamını taşıyor bu çalışma ve bizim de çok önemsedığımız bir çalışma.

Aile danışmanlığı sistemi yaygınlaştırılacak, biraz önce ifade ettiğim gibi. İletişim stratejisi, kadına yönelik şiddetle mücadelede bir derli toplu iletişim stratejisinin geliştirilmesi ve ilgili kurumlarla iş birliğinin sağlanması bu anlamda önemli. Kamuoyu farkındalığının artırılması dedik, bu zaten çalışmalarımızın en başından beri devam eden süreçlerden birisi.

Evet, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi, kadına yönelik şiddetle mücadeledeki en temel metinlerden, belgelerden birisi. Konuyla ilgili olarak sizlerin zaten çok yakından bildiğiniz bir husus. Bu çerçevede Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi toplantıları düzenleniyor. Yıl içinde gerçekleştirilen çalışmalar ve planlamalar değerlendiriliyor. Kadına yönelik şiddet izleme komitesinin 14'üncü toplantısı, ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla en son 24 Aralık 2020 tarihinde gerçekleşti, bunu da sanıyorum takip ettiniz, biliyorsunuz zaten.

Evet, il koordinasyon izleme değerlendirme komisyonları, bunların raporları, genel değerlendirme raporları, araştırma ve projeler... Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırmaları en son 2014, biraz önce ifade etmiştim ama 2021 itibarıyla yenisini yapacağız, bunu planladığımızı söylemiştim. Evet, projeyle ilgili detayları görüyorsunuz. Türk vatandaşları ile Türkiye'deki geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki kişilerin sosyal hizmetlere erişilebilirliğinin artırılmasıyla alakalı bir projemiz. 2021-2022 döneminde projenin hedeflerini paylaştım. UNICEF destekli, anneleriyle birlikte kalan şiddet mağduru, şiddete tanıklık etmiş çocuklara yönelik hizmetlerin standardizasyonu projemiz var, onun da detaylarını görüyorsunuz.

Bir başka çalışmamız, farkındalık çalışmaları, çeşitli sektörlerdeki kamu personeline yönelik seminerler. Bunlar arasında önemli bir sayı er ve erbaşlar, askerlik görevini ifa eden gençlerimize yönelik farkındalık çalışmaları. Kolluk görevlilerimize yönelik hem farkındalık hem bir anlamda belki hizmet içi eğitim bile sayılabilir, o çalışmalar. Sağlık görevlilerinin hem farkındalık hem hizmet içi çünkü onların bildirim yükümlülüğü de var biliyorsunuz belli oranda. 75 bin kamu görevlisine farkındalık çalışması ve yine önemli bir başlık, din görevlilerimize aile içi şiddet, kadına yönelik şiddetle mücadelede farkındalık eğitimleri verilmiştir 106.389 din görevlisi, 75 bin kamu görevlisi, 306.173 kolluk görevlisi, 1 milyon 353 bin 943 er ve erbaş, 158.693 sağlık görevlisi olmak üzere. UNICEF'le

iş birliğindeki eğitimlerden biraz önce bahsettim, aile içi şiddet farkındalık eğitimleri 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde yaptığımız farkındalık çalışmaları, buraları geçiyorum.

Evet, tematik toplantılar, iletişim faaliyetleri, Covid-19 salgını sürecindeki hizmetlerimiz... ALO 183 Sosyal Destek Hattımız 7/24 kesintisiz devam etti, telefon ve kısa mesaj yoluyla bilgilendirme servisleri devam etti. Acil vakalar ve değerlendirilmesi zorunlu görülen vakalar için yapılacak hane incelemelerinde özel önlemler, kurumda hizmet alanlarla yapılan görüşmelerde özel önlemler şeklinde Covid-19 salgın sürecinde yaptığımız çalışmalar. Kadın konukevlerinde de bu anlamda birtakım tedbirler ve çalışmalar yapıldı, değiştirildi, onları da burada, ekranda görüyorsunuz. Kadın konukevlerinde aynı şekilde anneleriyle birlikte kalan çocuklarımız açısından EBA TV aracılığıyla eğitimlerinin öğrenimlerinin devamı sağlanmaya çalışıldı. Salgınla mücadelede kadın konukevlerimizde alınan tedbirler, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüz tarafından günlük olarak da takip edilmektedir.

Evet, can güvenliği riski bulunmayan kadınlar ve beraberindeki çocukları için 6284 sayılı Kanun'un 10/6 maddesi uyarınca 49 ilimizde 71 tesis barınma amacıyla salgın sürecinde hizmete alındı ve bugüne kadar da kadınlar ve beraberindeki çocukları olmak üzere toplam 1461 kişi bu tesislerden yararlanmışlardır.

Evet, hizmetlere etkisi... Sosyodemografik özellikler, maruz kaldıkları şiddet durumu, şiddet uygulayana yönelik bilgiler, kadın konukevi hizmetleri, Covid-19 salgını döneminde şiddet ve kadın konukevi hizmetleri olmak üzere beş ana çerçevede bu etki araştırmasını da yapmış olduk.

Evet, size yine oransal olarak verdiğimizde... “Salgın döneminde kadın konukevine başvuru sürecinde aksaklık yaşadınız mı?” diye sorduğumuz kişilerden yüzde 89'u “Hayır, yaşamadım.” diyor, yüzde 7'si “Evet, yaşadım.” diyor, yüzde 4'ü kısmen yaşadığını söylüyor. “Coronavirüs salgını öncesinde de şiddete maruz kalıyor muydunuz?” dediğimizde - bir anlamda pandeminin şiddete etkisini ölçmek bakımından- “Evet, şiddet görüyordum.” diyen maalesef yüzde 87, “Hayır, görmüyordum.” diyen yüzde 7, “Kısmen görüyordum.” diyen yüzde 6. “Maruz kaldığınız şiddet salgın döneminde arttı mı?” dediğimizde “Hayır, artmadı.” diyen yüzde 53 var, “Evet, arttı.” diyen yüzde 32 var, “Kısmen arttı.” diyen yüzde 15. “Kadın konukevinde salgına yönelik önlemler nasıldı?” diye sorduğumuzda yüzde 93 yeterli olduğunu söylüyor, yüzde 4 kısmen yeterli olduğunu söylüyor, yüzde 3 ise yetersiz olduğunu söylüyor.

Bütçe konusu, Sayın Başkanımızın biraz önce ifade ettiği ve sayın Komisyon üyelerimizin talep ettiği başlıklardan biri. 2020-2021 yılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzün bütçesi, birim kadın konukevlerinin 2020 bütçesi 234 milyon 717 bin lira idi, kadın konukevlerimizin 2021 bütçesi 276 milyon 653 bin liradır. ŞÖNİM'lerimizin 2020 bütçesi, 107 milyon 736 bin lira iken 2021 bütçesi 128 milyon 885 bin lira olmuştur. Merkezimizin 2020 bütçesi 12 milyon 54 bin iken 2021 bütçesi 19 milyon 445 bin lira olmuştur. Toplamda -2020 bütçemiz- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzün 2020 bütçesi 354 milyon 507 bin lira iken 2021 bütçesi 424 milyon 983 bin lira olmuştur.

Evet, planlanan çalışmalarımız... Hızlıca hemen size arz edip artık bize ayrılan sunum kısmını tamamlamak istiyoruz. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı kapsamında 6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanmasına yönelik kurumsal sorumlulukları içeren bir genelge yayımlanacak. Mevzuatın değerlendirilmesi çalışma grubu oluşturulacak ve 6284 sayılı Kanun'a ilişkin değişiklik önerileri ve alt düzenlemelerin hazırlanması -bu tabii, teknik yöntemler vesaire, elektronik kelepçe, biraz önce bahsettik, onlarla alakalı alt düzenlemelerin hazırlanması- sağlanacak, 2021-2025 yıllarını kapsayan ve hazırlık çalışmaları tamamlanan kadına yönelik şiddetle mücadele Dördüncü Ulusal Eylem Planı yürürlüğe konacak. Kadına yönelik şiddetle mücadele Dördüncü Ulusal Eylem Planı'nın

tanıtımına yönelik ulusal ve yerel düzeyde çalışmalar, farkındalık çalışmaları başlığında -biraz önce arz etmeye çalıştım- bunlar yapılacak. Dördüncü Ulusal Eylem Planı çerçevesinde il eylem planları -bunlar daha çok uygulama planları olacak şekilde- hazırlanacak.

Yine, ŞÖNİM ve kadın konukevlerinin kurumsal kapasitesinin ve görevli meslek elemanlarıyla destek personeli sayısının artırılması sağlanacak. Konukevleri ihtisaslaşma çalışmaları -biraz önce pilot bölgelerde başlayan ve 2021'in ilk altı ayı, ikinci altı ayında tasarladığımız illeri saymaya çalıştım- bunların hizmete alınması sağlanacak. Sosyal hizmet merkezleri, şiddetle mücadele irtibat noktalarının etkinliği artırılacak, -ki bunlar biraz önce arz etmeye çalıştığım gibi sahada, yerelde olabilecek en geniş insan kitlesine ve en geniş coğrafyaya ulaşabilmemiz açısından son derece önemseydiğimiz birimler- bunların etkinliğinin artırılmasıyla alakalı çalışmalarımız devam ediyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin iş birliği ve koordinasyonun sağlanması için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla veri entegrasyonu -biraz önce işte, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma, İçişleri Bakanlığımızın ilgili birimleri, Adalet Bakanlığı ve Bakanlığımızın ortak veri tabanı oluşturması çalışmasından bahsetmiş idim- bu da aynı şekilde kesintisiz süren çalışmalarımızdan biri.

Kadına yönelik şiddet olaylarının risk analizinin doğru yapılabilmesi amacıyla risk analiz ve yönetim modülü pilot uygulama süreci tamamlanıp ülke geneline yaygınlaştıracağız. Türkiye'de kadına yönelik şiddet, algı, farkındalık ve tutum araştırması, 2014'te yapılanın 2021 versiyonu, onu yapacağız. Şiddet uygulayanlara yönelik önleyici tedbirlerin etkinliğinin artırılması için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği, erken yaşta ve zorla evliliklerin önüne geçilebilmesi için farklı hedef gruplarına yönelik farkındalık ve bilgilendirme çalışmalarımız artarak devam edecek.

Dilerim sabırlarınızı çok zorlamadım, olabildiği kadar hızlıca tamamlamaya çalıştım, biraz süremi aştım Sayın Başkanım, onun farkındayım, hepinizden hakikaten içtenlikle özür diliyorum ama olabildiği kadar çok bilgiyi sizlerle paylaşmak ve ihtimal ki detaylı sorulara da en azından başlangıçta birtakım cevapları verebilme amacını taşıdık.

Sabırlarınızdan dolayı hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Şimdi sorulara geçebiliriz Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Bakanım, çok teşekkür ediyorum. Konu hâkimiyetiniz ve hukukçu olmanız yıllara mazhar kadın çalışıyor olmanızın çok net bir şekilde farkındalığını yarattınız, ben bu vesileyle teşekkürlerimi iletiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Estağfurullah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Özellikle altını çizdiğiniz birkaç konuyu paylaşıp sonra sözü arkadaşlarımıza bırakmak istiyorum. Özellikle, Dördüncü Ulusal Eylem Planı'mızın hazırlıklarının tamamlanıyor olması çok önemli, daha önceki Komisyon toplantılarımızda da arkadaşlarınızın gündeme getirdiği mevzulardı.

İkincisi, aile içi şiddet araştırması, 2008 ve 2014 yılında Hacettepe Nüfus Etütleri tarafından yapılmış ve Hacettepe Nüfus Etütleri Müdürü Kıymetli Hocamızı Sayın Banu Ergöçmen'i davet ettiğimizde Komisyonumuzda da bu araştırmanın yenilenmesini istemiştik. Şimdi sizin sunumunuzda bu araştırmanın yenilenmek üzere talimatlandırılıyor olmasından çok büyük memnuniyet duyuyoruz. Burada bir tane önerimiz var, özellikle şiddet mağduru kadınlarımız üzerinden şiddeti uygulayanlar hep tarif edilmiş, biz bu araştırmanın içerisine şiddeti uygulayanın üzerinden yani erkekler üzerinden de bir araştırmayı, onların şiddeti neden çözüm aracı olarak kullandıklarının araştırmalarınızda gerçekleştirilmesini arzu ediyoruz. Ve bir notum da -aldığım çok not var ama sözü arkadaşlarıma bırakmak adına söylüyorum, biraz sonra İnsan Hakları Eylem Planı toplantımıza geçeceksiniz- 9

maddeden oluşan bu Eylem Planı’nızın içerisinde 6’ncı madde, kişinin maddi ve manevi bütünlüğüyle özel hayatının güvence altına alınması hedefinde kadına şiddet suçları ve bunlarla ilgili mücadelede ısrarlı takip de dâhil olmak üzere gündemimizde. Ama özellikle bu 9 eylem planının içerisinde -6’ncı maddenin alt başlığı da olabilir, 10’uncu madde olarak da eklenebilir- hem güçlendirilmesi hem de şiddetle mücadele için kadına yönelik ayrı bir başlığın açılması çok önemli olur ve çok güçlü bir madde olur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çalışalım Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, istirhamım yani bu 9 hedefin içerisinde de bir kadın başlığı olabilir ya da 10’uncu bir hedef olarak da konulabilir. Komisyonadaki arkadaşlarımızın kanaatleri de bu doğrultuda, tahmin ediyorum ki yorumları da pozitif olacaktır.

Konukevlerinize ilgili bir notumu ileteceğim: Şu anda 57 il ve 186 ilçe, toplam nüfusu 100 bin üzerinde olan yerlerimiz. Bu vesileyle de Belediyeler Kanunu’nda 100 binin üzerindeki açılması gereken belediyelerimiz var. Bunlarla ilgili, şu anda mevcut konukevlerimizin sayılarına baktığımızda, bütün Türkiye’de, illerimizde kadın konukevlerimiz var; 100 bin nüfus altı illerimiz de dâhil olmak üzere, Ardahan ve Tunceli’de de kadın konukevlerimiz var. Bizim bu konuda, Aile Bakanlığımızdan özellikle beklentimiz, mevcut yasamızın öngördüğü, 100 bin üstü nüfusu olan ilçelerimizde de kadın konukevlerinin açılması konusunda hızlandırmanın ve takibinin yapılması.

Kıymetli Bakanım, sonrasında Komisyonumuzun son öneri kısımlarında da olacak ama bugünkü sunumlarınızda daha aldığım notlarım var, sonrasında paylaşacağım arkadaşlarımızla da. Ama Komisyon üyesi arkadaşlarımızın çok fazla vaktini almamak adına burada 3 konuyu sizinle paylaşmış oldum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söz almak isteyen arkadaşlarıma hemen sırayla...

Neslihan Hanım’a sözü bırakıyorum.

Neslihan Hanım, buyurun.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, hoş geldiniz; sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Sunumunuzda dikkatimi çeken birkaç nokta var, ben de kayıtlara geçmesi adına bunlara değinmek istiyorum.

Birincisi şudur: Sunumda kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ulusal mevzuata ilişkin bilgilere yer verildi; Anayasa, Medeni Kanun, 6284 sayılı Kanun, Türk Ceza Kanunu gibi. Fakat bir mevzuat es geçiliyor, 20 Mart tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı’na rağmen, İstanbul Sözleşmesi’nin uygun bulunduğu dair kanun -6251 sayılı Kanun- hâlâ yürürlüktedir. Dolayısıyla, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ulusal mevzuat anlatılırken yürürlükteki bir kanunun zikredilmemesinin yanlış olduğunu düşünüyorum. Gözlerimizi kapatınca bu kanun yok olmuyor. Bunun tutanaklara özellikle geçmesini istiyorum.

Diğer nokta ise şu: Dünyada kadına yönelik cinsel ve fiziksel şiddet tabloları... Her 2 tabloda da Türkiye üçüncü dünya ülkeleriyle yarışır bir vaziyette. Siz anlattınız, Bakanlık politikaları belirtiyor, organizasyonu yapıyor ve çalışmalarını yürütüyor; mevzuat da var, onu da anlattınız. Sayın Bakan, İstanbul Sözleşmesi için yapılan “Şiddeti sözleşme mi önleyecek? Kadınları sözleşmeyle değil, iradeyle koruyabiliriz.” propagandası da havada kalıyor bu tabloda. Bunu iyi okumamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Neslihan Hanım, çok teşekkür ederim.

Kıymetli arkadaşlar, şöyle bir usul geliştirelim arzu ederim: Bütün soruları alalım, Sayın Bakanımız sorularımıza tek tek değil, notlarını da alarak, zamanı da iyi kullanmak adına toplu cevap versin.

Buyurun Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan göreviniz de hayırlı olsun. Her ne kadar göreviniz yeni de olsa KADEM çerçevesinde kadın mevzusunda çalışmalarınız olduğunu biliyoruz.

Şimdi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin geçmişteki yani zihninizdeki kavram olarak tanımıyla Bakan olduktan sonraki tanımını bir karşılaştırmanızı rica ediyorum. Yani söylemek istediğim, gerçek his ve düşüncelerinizi bu Komisyonunda bizlerle paylaşmanız.

Şimdi gelelim Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Var mı arkadaşımız burada Kadının Statüsünden?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanımcığım, çok özür dilerim. Ben Bakanımızla birlikte eşlik eden Bakan Yardımcımız ve...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, tanıtısaydınız iyi olurdu, ben böyle bu şekilde sormazdım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hemen, notlarım arasında... Kıymetli Bakanıma eşlik etmek üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcımız -hayırlı uğurlu olsun- İsmail Ergüneş burada, Kadının Statüsü Genel Müdürümüz Gülser Ustaoglu burada, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Samiye Korkmaz burada, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürümüz Olgun Gündüz bizimle birlikte.

Buyurun Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, şimdi geçen toplantılarımızda da ben ifade ettim, eskiden Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Başbakanlığa bağlı iken çok etkindi dedim. İşte ulusal eylem planları, o dönemde yapılan çalışmalar hepimizin takdirini topluyordu hatta muhalefet partisi olmamıza rağmen Meclis kürsüsünden ben Kadın Statüsü Genel Müdürlüğüne teşekkür ettiğimi bilirim. Ama daha sonra, Aile Bakanlığına geçtikten sonra yaptığı çalışmalar hiç duyulmayan, belki güzel çalışmalar da yaptılar ama duyulmayan, bilinmeyen daha çok Aile Bakanlarının da kadın olduğu düşünüldüğünde bu bünyede zaman zaman açıklamalar yapılan bir yapıya dönüştü. Hâlbuki giderek artan kadın sorunları var yani kadının güçlendirilmesinden kadına yönelik şiddetin önlenmesine kadar kadının çok büyük problemleri olan ülkemizde -ve giderek arttığı düşünüldüğünde- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün daha çok öne çıkmasının ve çalışmalarını duyurmasının önemli olduğunu bir kere daha ifade etmek istiyorum. Biraz önce Sayın Bakan birçok Bakanlıkla -Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığıyla- birçok veriyi paylaşabilecek veri entegrasyon çalışmasını, koordinasyon kurulları, bir şeyler daha söylediniz de...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Ortak veri tabanı oluşturmak.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Veri tabanı oluşturma... Çünkü geçen toplantıya TÜİK geldi, gerçekten bu veri tabanı oluşturmada farklı birçok şey söyledi, rakam söyledi. İçişleri Bakanlığının verileri farklı, kadın platformlarının kadın şiddeti yani cinayeti konularında verdiği rakamlar farklı; böyle sıkıntı yaşıyor.

Şimdi, ben hatırlıyorum, zamanında da araştırma yaptığım için söylüyorum. Yine, Aile Bakanlığı Kadının Statüsü koordinasyonluğunda, işte İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığıyla ölümle sonuçlanan kadına yönelik şiddet vakalarının analizi çalışma grubu oluşturulmuştu. 2018 yılıydı tahminim ve

düzenli toplantılar yapıldığını duyuyordum ki bu, 2016 ve 2017 vaka analizi, vaka bazlı inceleme yapılması isteniyordu. Şimdi, bilmiyorum o zaman Gülser Hanım, Kadının Statüsü Genel Müdürü müydü veya Yardımcısı mıydı? Böyle bir vaka bazlı inceleme yapılmasının faydası neydi?

Bir de Sayın Başkan, POLNİS denilen bu emniyet kayıtlarında kadın cinayetleri tanımıyla kodlanan cinayet verilerini ortaya koyan bir sistem var. Ben, bütün Komisyon huzurunda buradaki çalışan yani Polis Akademisinde çalışan akademisyenlerden bu konuyla ilgili birisinin dinlenmesini istiyorum bu Komisyonunda. Yani isim bilmiyorum yani 2...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanımcığım, öneriniz bizim plan takvimimizle çok net bir şekilde örtüşmüş vaziyette, planlamamız içerisinde Sayın İçişleri Bakanımız ve onunla birlikte dinleyeceğimiz kurumlar ve polis akademisinden arkadaşlarımızı burada dinleyeceğiz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – O Polis Akademisinde ama söylediğim cinayet vakalarını inceleyen doktor öğretim görevlisi olmalı ki cinayetlerin analizlerini yapan kişilerin de bize burada bilgi vermesinde fayda var diye düşünüyorum.

Şunu sormak istiyorum Sayın Genel Müdür: Böyle vaka analizi çalışmaları ne netice vermiştir? Aynı zamanda tüm karakollardan otomatik olarak Aile Bakanlığına gönderildiğini bildiğimiz sonuçları niçin paylaşmıyoruz? Yani bunlarla ilgili bir bilgi yok. Yoksa dumura mı uğradı bu yapı? Bunun üzerine bir bilgi istiyorum.

Bunun dışında, verdiğiniz bilgiler, evet, yani çalışmalar var tabii ki ama yeterli mi bilemiyorum. Bu, 2014'ten sonra yapılan ama mutlaka yapılması gereken, geçen yine Komisyonunda dinlemiş olduğumuz çalışmaların tekrarının çok önemli olduğunu ama daha da geniş çaplı olması gerektiğini... Ben Öznur Hanıma katılıyorum, her ne kadar katılmamam gerekiyorsa da katılıyorum. Şöyle katılıyorum...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah. Ama yok...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hayır, hayır... Yani söylemek istediğim, biraz espri yapalım canım yani Allah Allah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii, tabii.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Burada söylemek istediğim, faillerin de araştırılmasının önemli olduğuna inanıyorum açıkçası.

Evet, şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Sunat, çok teşekkür ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şenol Hanım, başına düşmeyin. İlk toplantıda başına düştüm, yanlış algıladılar. Failler...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Nasıl? Anlayamadım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ben ilk toplantıda böyle öneriler olunca bu faillerin de araştırılmasını söylemiştim, basın mensupları, arkadaşlarımız cımbızlamışlar ve yazdılar: “Nilgün Ök ‘Failler araştırılsın.’ dedi.” diye.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yok, o ayıp bir şey. Hayır, ben mutlaka, mağdurlar üzerinde tabii ki araştırma yapılacak ama faillerin araştırılmasının önemli olduğuna... Burada, biz her şeyi konuşabilmeliyiz, söylemek istediğim o.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Böyle olmamalısı yani bu noktada sizleri de kurtardım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, evet, Nilgün Hanım...

Şiddet neden çözüm aracıdır, neden çözüm aracı olarak görülüyor; bunu şiddeti uygulayanlara sormak ve onların dilinden dinlemek lazım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, çok özür dileyerek... Bu çok önemli bir başlık. Aslında ben konuşmamın bir yerinde çok kısacık değindim. Sanıyorum dikkatlerden kaçtı. Son yıllarda hem bizim çalışmalarımızda hem Adalet Bakanlığımızın tedbir uygulamalarında sadece mağdur değil, failin de rehabilite edilmesi, işte, sebep-sonuç ilişkilerinin araştırılmasına çalışmalar evrildi zaten ve bundan sonraki süreçte şiddeti doğuran sebepler, biraz önce konuşmanın bir noktasında ifade etmeye çalıştığımız öğrenilen şiddet davranış modelinin değiştirilmesi, ta çocukluktan başlayarak o davranış modelinin farklı bir noktada farkındalık çalışmaları ve eğitim programlarıyla devam etmesi konusu zaten gündemde ve bununla alakalı çalışmalarımız başladı. Bunu da değerli Komisyon üyeleriyle paylaşmak isterim çünkü şiddeti uygulayan ve şiddet uygulanan taraf olmak üzere iki taraf açısından da eş güdümlü ve eş zamanlı olarak meseleyi çözmediğinizde muhakkak bir taraf eksik kalıyor ve sonuçta belki daha hızlı netice almak mümkünken bir parça yavaşlatmış oluyor. Ben bu katkılar açısından da hakikaten çok teşekkür ediyorum ayrı ayrı Komisyon üyelerimize.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben teşekkür ediyorum Kıymetli Bakanım.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli üyeler; hoş geldiniz. Sunumunuz için teşekkür ederim.

Şimdi, bu Komisyona dair aslında söyleyecek çok şey var. Sayın Bakan gittikten sonra en azından biz bu işleyiş usulüne ilişkin bir konuşabilir miyiz? Çünkü ben bu Komisyonun bir üyesi olarak bu ihtiyacı ciddi olarak hissediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayhay, tabii ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani bunu kimsenin arkasından yapmak değil, yüzüne karşı söylemek istiyorum. Çünkü siz kendinize göre bir işleyiş yapıyorsunuz. Hani burada sayacağım ciddi örnekler var yani şu toplantıya gelene kadar en az 3 kez iptal, değişiklik, iptal, değişiklik yaşadık ve aynı zamanda gelecek olan insanlar ve sunumlarıyla ilgili de hiç öneri almıyorsunuz. Yani bugün mesela benim Polatlı'da olmam gerekiyordu kadın işçilerle ama siz mesela genel olarak bir sormuyorsunuz önceden planlama, önerileriniz nedir diye. Bunları konuşmak için...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kerestecioğlu, Komisyonumuzdaki uygulama ve işlemlerle ilgili zamanı iyi kullanmak adına Sayın Bakanımızı uğurladıktan sonra memnuniyetle yapalım. Ama şunun altını çizmek gerekir ki bireysel olarak hepimizin aynı güne, aynı saate uyum sağlaması zor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yo, öyle bir şey değil zaten ama 4 kere iptal edilip değişmez yani, ben hepsini not aldım. Neyse onlar önemli değil. Yani en azından başka üyelerin de bu Komisyonunda önemli işleri olabileceğini ve önceden bunu değerlendirebileceğimizi...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kerestecioğlu, lütfen buyurun konuşun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz hepsine cevap vermek zorunda değilsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben de bir Komisyon üyesi olarak konuşma hakkına sahibim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hem de bu şekilde yapılan toplantıların da verimli olmadığını düşünüyorum yani bunu Sayın Bakan buradayken de özellikle söylemek istiyorum çünkü bir buçuk saat sunum, ondan sonrasında da üç dakika, beş dakika soru gibi bir şey olamaz. Biz hepimiz bu Komisyonunda, hemen hemen, şiddet nereden kaynaklanıyor, ne oluyor, bunları yıllardır bilen, çalışan insanlarız. Yani yanlış anlamayın, “Niye yaptınız?” demek için söylemiyorum ama müzakereye dayalı bir şey daha iyi olacaktır.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hayır, hayır, estağfurullah. Çok özür dileyerek bir küçücük parantez: Kesinlikle haklısınız. Ben de onu çok arzu ediyordum açıkçası çünkü ilk kez toplantıya katılıyoruz ve Komisyon da yeni. Bundan sonraki çalışmalarla alakalı da... Fakat bugünkü İnsan Hakları Eylem Planı’yla ilgili toplantı dün belli oldu ve saati dün belli oldu. O yüzden erkene almayı yani “Birde başlayacak toplantıyı on ikiye çekelim ki Komisyona birazcık daha zaman kalsın.” diye konuştuk.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O bugünün.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Evet, bugüne özgü. Ama şunu açık yüreklilikle söylemek isterim eğer kabul ederseniz: Geldi ve gitmiyor gibi olmasın ama Sayın Başkanım, eğer mümkün olursa bir başka oturumda biz gelir değerli Komisyon üyeleriyle ayrıca, eksik kalan kısmını, müzakere ve tartışma kısmını yaparız. Bugüne özgü bir mazeret ve bunun için de gerçekten çok üzgünüm yani bizim dışımızda gelişen bir şey.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani benim kastettiğim zaten bu. Şimdi, bir buçuk saat sunum yaptığınız zaman, siz bunu bize önceden gönderebilirsiniz, biz bunu okur geliriz ve burada müzakere ederiz yani söylediğim şey bu. Şimdi, siz “Bu Komisyon yeni.” diyorsunuz. Ben çok komisyon eskittim şiddet konusunda ve hakikaten çok çalışmamız oldu bu anlamda. Bu yöntem çok iyi bir yöntem değil. O yüzden sorularım çok, söyleyeceklerim çok, nereye hangisini koyacağımı bilemiyorum ama size öncelikle şunu sormak isterim: Şiddetin faili kim? Ben bu sunumda tam olarak bunu anlamadım. Şiddetin faili kim? Neden 2014’ten beri şiddet araştırması yok. Siz Bakan olarak yeni olabilirsiniz, hoş geldiniz ama sizden önce Bakanlığa geldi, gitti; bu iktidar da on dokuz yıldır iktidarda. Yani sonuçta biz muhalefet olarak bunları sormak durumundayız, burada geleni hoş ağırlamak tabii ki nezakettendir ama onun dışında yapılmayanların hesabını sormak da bize düşmektedir, bunu yapmak zorundayız.

Bunun dışında mesela 6284 sayılı Kanun’un uygulanmasına yönelik etki analizi... Bunu nasıl yaptınız? Bir araştırma mı yaptınız? Araştırma yaptıysanız bunun sonuçlarını bizimle paylaşır mısınız? Mesela burada neden kanunu başarısız bulan kadınların oranı yüzde 27? Neredeyse erkeklerle aynı, yüzde 22. Kanun yetersiz olduğu için mi, uygulama etkin olmadığı ve yetersiz olduğu için mi? Yani bu etki analizleri yapıldı mı? 3’üncü ulusal eylem planıyla ilgili, bunun etki analizini yaptınız mı? Pandemiydi, OHAL koşullarıydı, 3’üncü Ulusal Eylem Planı uygulandı mı, bunun sonuçları nedir? Bunları öğrenmek isteriz. SHM’lerde, sosyal hizmet merkezi müdürlüklerinde irtibat noktaları açıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Şiddet dediniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şiddet, irtibat.

Bu olması gereken bir şeydir eskiden de sosyal hizmetler müdürlükleri hatta yasal okuryazarlık projesinin yazarlarından biriym ben, kadının insan haklarıyla birlikte şiddetin önlenmesi için sosyal hizmetlerde eğitim programı uygulandı, çok da güzel bir programdı. Mesela bunlar devam ediyor mu bilmiyorum ama burada irtibat noktaları açmak iyidir ama ŞÖNİM’ler neden açılmıyor, neden daha fazla yaygınlaştırılmıyor? Şimdi, mesela 2023 hedeflerinizde ŞÖNİM’lerin sayısı 2023’e kadar

artırılmayacak. Şu anda nüfusu 20 milyon olan İstanbul'da yalnızca 1 ŞÖNİM var; Yeşilköy'de o da, Kartal'da yaşayan bir kadın ŞÖNİM'den yüz yüze uzman kişilerden hizmet almak için kalkıp Yeşilköy'e gitmek zorunda.

Yine, 48 milyon kadının yaşadığı bir ülkede şu anda 145 olan sığınak sayısı 2023'e kadar en fazla -o da olabilirse- 165'e çıkacak. Bununla beraber sığınaklarda yaşanan çok ciddi sorunlar var. Aslında vakit olsa bunları konuşmak isteriz, mesela Bakanlığın niye belediyelerin sığınak açması konusunda herhangi bir teşviki ve çalışması yok? Bunu size sormuyorum Sayın Bakan, ben bunu yıllardır var olan bu sirkülasyona soruyorum, yani bu iktidara soruyorum, on dokuz yıllık iktidara soruyorum ve bunu sormanın en temel hakkım olduğunu düşünüyorum. Kadınlar adına soruyorum bunu "kadınlarımız" adına da değil, kadınlar adına, ben de onlardan birisi olarak, iyilik eki kullanmadan. Mesela sığınaklarda kadınlara hak odaklı, nitelikli sosyal hizmet anlayışıyla hizmet verilmediği şikâyetlerini alıyoruz. Ben Mor Çatının da kurucularından birisiyim, oraya kötü uygulamalar nedeniyle Mor Çatıya gittiklerini söylüyor kadınlar. Çünkü diyorlar ki "Burası bir güvenlik ve hapishane modeli gibi uygulanıyor." Yani kadının güçlendirilmesi için değil, başka türlü bir çalışma var ve bu çalışma oldukça kadınlar güçlenip özgürleşemezler bu mekânlarda, bunu söylemek isterim.

Sığınaklarda ihtisaslaşmadan kastettiğiniz nedir? Örneğin, sadece engelli olan ya da sadece göçmen olan kadınlara yönelik mi bir sığınak kastınız var? Eğer böyleyse bütün sığınakların engelli kadınlar için erişilebilir olması gerekirken bu, yanlış bir tercih değil midir, daha fazla izole olmaları engelli kadınların ya da göçmen kadınların, hadi göçmen kadınlar daha özel olabilir belki yaklaşımları ama bu anlama gelmez mi?

Evet, yani arkadaşlarımdan özür dilerim ama sonuçta bu toplantı düzenini ben kurmadım o yüzden de Bakanla her zaman karşı karşıya kalmıyoruz.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Biz de sormak istiyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sorarsınız, siz de aynı şekilde şikâyetinizi iletin, mesela deyin ki "Bu toplantı böyle olmaz, başka türlü olmalı." Ben konuştuğum için değil ama.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kerestecioğlu, lütfen buyurun.

Toplantı usul ve esaslarını sonrasında konuşalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bana demesin yani "Biz de sormak istiyoruz." diye.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Son olarak şunu söyleyeyim; kadın sığınakları ve danışma, dayanışma merkezleri kurultayı bileşenleri "sığınak istiyoruz" kampanyası başlattılar, talepleri çok net: Bakanlık ve belediyeler sığınak ve danışma merkezleri açmalı, sığınaklarda ve danışma merkezlerinde feminist yöntemler uygulanmalı, bu, bizim tercihimiz tabii.

FATMA AKSAL (Edirne) – Ne yöntemleri?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi'nin getirdiği feminist yöntemler.

İstanbul Sözleşmesi'nin getirdiği yaklaşım ve yükümlülükler temel alınmalı; dayanışma, danışma merkezleri ve sığınaklar kadınların özgür ve bağımsız hayatlar kurması için gerekli sosyal çalışmayı sağlamalı. Sizin Bakanlığınızın sadece kadın cinayeti davalarına zaman zaman müdahil olmaları yetmiyor; pratikte bürokratik bir işleyiş var, bununla ilgili ciddi sorunlarla karşılaşıyoruz. Son bir somut örnek söylemek istiyorum; 3 çocuğun anne baba tarafından istismarı; biz arandık ve

danışmanlarımla birlikte çok uğraştık. Bakanlıktan bize önce dediler ki “Velayet davası olduğu için biz bu davayı katılamayız.” Hâlbuki böyle değildi, eğer hızlı bir çalışma yürütülseydi, ÇİM tarafından rapor hazırlandığı, süregiden bir soruşturma olduğu mesela velayet davasına bakan mahkemeye hızla iletilseydi çocukların istismarı daha önce önlenirdi ama Bakanlıkta gerçekten ciddi ilgilenenler oldu. Neyse ki çocukların ve velayeti ana-babaya verildikten sonra müdahale edildi ve onlardan alındı. Dolayısıyla üç çocuğun istismarını hep birlikte engellemiş olduk. Bu bürokrasiyi de kaldırmamız gerekiyor eğer gerçekten her türlü istismarı önlemek istiyorsak.

Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, teşekkür ederiz Sayın Kerestecioglu. Yelda Hanım, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Sayın Başkan, bu konuşma sıralamalarıyla ilgili çok ciddi bir sıkıntı var. Kimsenin ışığı yanmıyorken ben basmıştım hatta Neslihan Hanım benden sonra bastı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gamze Hanım, ben teknik adam değilim. Dolayısıyla buradaki...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Ben size söylemiyorum zaten, bu konuyu dikkate alırsanız...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam. Şu anda buradaki teknik arkadaşlarımızın bana verdiği bilgi çerçevesinde sıralama ve yanan ışığa göre söz veriyorum.

Buyurun Yelda Hanım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz; yeni görevinizde başarılar diliyorum, hayırlı olsun.

Sayın Bakanım, az önce de güzel bir sunum yaptınız. Sunumunuzda bahsetmiştiniz, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında İçişleri, Sağlık Millî Eğitim, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığımız tarafından iki yıllık süreçte imzalanan ve bu yıl, Aralık 2021 yılında bitecek olan planı uzatmayı düşünüyor musunuz Bakanlık olarak?

Bir de İçişleri Bakanlığımız tarafından yaygınlaşan ve şiddete uğrayan kadınlarımızın hayatını kurtaran, bu sabah da sanırım Manisa’da şiddete uğrayan bir kadın KADES uygulamasına girdiği için hayatı kurtuldu, buna benzer yeni uygulamalar yapmayı düşünüyor musunuz Bakanlık olarak? Bu konuyla ilgili açıklama bekliyorum.

Teşekkür ediyorum, tekrar hayırlı uğurlu olsun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım, çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Gamze Hanım.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, öncelikle ben de yeni görevinizin hayırlı olmasını diliyorum ama sizden şöyle bir ricam var: Biz bugüne kadar sorduğumuz soru önergelerinde birçok soruya cevap alamıyoruz ya da sorduğumuz sorunun arkasından dolanıp yine cevap alamıyoruz, onun için çok net ve rakamlarıyla birlikte ilk sorumdan başlamak istiyorum, çünkü iki buçuk yıldır buna cevap alamıyorum. Devlete ait kreş sayısı nedir? Çünkü kadınların şiddete maruz kalmasındaki en önemli sebeplerden biri, eşitlik olabilmesi için önlerinde bazı engellerin varlığı; bunlardan biri de bakım hizmeti. Bu nedenle ben devlete ait kreş bakım hizmeti sayısını öncelikli olarak sormak istiyorum.

İkincisi, kavramsal tartışmada kadına yönelik şiddet tanımını özellikle vurguladınız ama hem partinizin yani AK PARTİ'nin bazı temsilcileri hem de İçişleri Bakanlığının “erkek şiddeti” tanımını özellikle vurgulamasını nasıl yorumluyorsunuz? Çünkü biz de bu rakamlardan, aslında bunun sanki bir kadınlar ve erkek arasındaki cinsiyetten kaynaklı bir şiddet değil de sanki eve geç geldiği için şiddete uğrayan bir erkek varmış gibi bir algı yaratılmaya çalışılıyor, bu konudaki fikrinizi merak ediyorum. Üçüncüsü; 83 milyon, artı 6 milyonla yaklaşık 90...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok özür diliyorum, yani doğru anlamak için soruyorum, erkek şiddetinden kastınız... İçişleri Bakanlığının nerede kullandığını ifade ettiniz?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Veri açıkladı, kadına yönelik şiddet verisi, erkek şiddeti verisini de açıkladılar aynı zamanda.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Erkeğin şiddet mağduru olduğu durumlar...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Aynen öyle, erkeğe yönelik uygulanan şiddet ama ben, eve geç geldiği için ya da şort giydiği için şiddet uygulanan erkek hiç duymadım. Bu kavramla ilgili ne düşündüğünüzü merak ediyorum.

İkincisi, mültecilerle birlikte 90 milyon nüfusumuz var, 148 sığınmaevi var, 14 bin kadına bir yatak düşüyor neredeyse. Bu konuyla ilgili ne gibi çalışmalar yapacaksınız? Artı, bütçe olarak sadece yüzde 1,1 artış, yani 234 milyonu 276 milyona oranladığınızda yüzde 1'lik gibi çok düşük bir artışla bu sayının artmasına ve koşulların iyileştirilmesine nasıl yeterli olacağını düşünüyorsunuz?

Bir diğeri, “kadın cinayeti” tanımını nasıl vurguluyorsunuz? Çünkü sunumunuzda dediniz ki: Bu, bu, bu illerde hiç kadın cinayeti yaşanmadı. Oysa, hem kadın derneklerinin hem de bianet'in araştırmasına göre Zonguldak'ta 2, Trabzon'da 1, Bartın ve Kilis'te 1 kadın cinayeti olduğunu verilerine yazmışlar ama sizin sunumunuzda bu illerde bir kadın cinayeti vakasının olmadığını söylediniz, bu farklılıklar neden kaynaklanıyor?

Bir diğeri, 4'üncü sayfada, şiddetin çocuklar üzerindeki etkisinden bahsetmişsiniz. Ben bugün sizden, aslında, İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili bir cümle bekliyorum, bu konuyla ilgili fikrinizi önemişiyorum çünkü bu Sözleşme'den çıkılmasını söyleyenlerin bir argümanı da aile yapısını bozduğu. Peki, çocukların bu kadar etkilendiği, şiddete maruz kaldığı bir aile mi daha sağlıklı olur, yoksa korunan bir aile mi daha sağlıklı olur? Bunu merak ediyorum.

Ara buluculuk konusunda ne düşündüğünüzü merak ediyorum, bir hukukçu olarak aynı zamanda. Bir sonraki adımda çünkü bu da dillendiriliyor. Kolluk güçlerinin eğitiminden bahsetmişsiniz ama bu eğitimlerin yeterli olmadığını düşünüyoruz çünkü birçok olayda kadınlar barıştırılarak ya da görmezden gelinerek evlerine yönlendirildiklerini ifade ediyorlar.

Yine, 6284 sayılı Kanun'la ilgili yeni bir düzenleme yapacağınızı söylediniz. Bunu 1'inci maddeden mi başlatacaksınız çünkü 6284, İstanbul Sözleşmesi üzerinde yükselen bir Kanun. Dolayısıyla, bu Sözleşme'den çıkarak temelini çöktünüz. Nasıl sağlıklı bir sonuç alacağınızı düşünüyorsunuz? Yine, dediğim gibi, son olarak da İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmak isteyenlerin cinsel yönelim üzerinden söylemleriyle ilgili -benim de katıldığım- yorumlarınız var. Aslında, bu bizim Anayasa'mızda da var. Yani kimsenin tercihleri yönünden, dil, din, ırk... Sadece, biraz daha geniş bir tanım yapmış İstanbul Sözleşmesi. Bu gerekçeyle... Çünkü LGBT tanımı bir tek orada geçiyor. İstanbul Sözleşmesi'nde şiddet kısmı geçiyor. Bu gerekçeyle Sözleşme'den çıkıldığında bugünden itibaren Türkiye'de cinsel yönelimi nedeniyle şiddet uygulamak meşru mu kılınacak? Bu konudaki fikrinizi de merak ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Taşcier, teşekkür ediyorum.

Buyurun Mutlu Hanım...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sayın Bakanım...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Benden sonraydı...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, yok, yok. Ben şey için demedim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam.

Buyurun Mutlu Hanım.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Ben de sıralama, onlar...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok, hayır...

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Benim mikrofonumda konuştu ya, o yüzden...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Tamam, peki.

Sayın Bakanım, öncelikle, yeni göreviniz hayırlı olsun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Teşekkür ederim.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için geniş kitlelerin Bakanlık boyutunda ve popüler isimlerin de desteğiyle bir seferberlik başlatmayı düşünüyor musunuz? Özellikle medyadan bu süreçte etkin olarak yararlanmayı düşünüyor musunuz?

Ayrıca, KADES uygulaması -sizin de ifade ettiğiniz gibi- çok etkin sonuçlar vermekte. Sahada uygulama daha etkin hâle nasıl getirilebilir? Bu konuda, dijital olarak uygulamayı indirenlerin sayısını artırmak ve farkındalık yaratmak bakımından neler yapılabilir? Bu konuda bir sorum olacak.

Ayrıca, kadının kendi ayakları üzerinde durabilmesi ve ekonomik açıdan desteklenmesiyle kadının toplumda güçlendirilmesi amaçlı olarak kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi noktasında Çalışma Bakanlığının yanı sıra Aile Bakanlığımızda da şiddet mağduru kadınlar için bir çalışma yapılabilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Mutlu Hanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Suzan Şahin...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Vallaha, Bakanım, zor gidersiniz benden sonra. Bir de Bakanın işi zor vallahi, önceden konuşmuş, konuşmuş. Şimdi, ne diyecek bilmiyorum ki...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Önceden konuştuğum için çok rahatım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ama avukat, ne de olsa meslektaşımız, bir savunma yolu bulur bence yani o bakımdan.

Sayın Bakana ve Bakanlık yetkililerine değerli sunumları için teşekkür ediyorum. Öncelikle, Sayın Derya Yanık'a da Bakanlığa atanmasının hayırlı olmasını diliyorum.

Kadın hakları kazanımlarını korumaya çalışmasını ve şiddetle mücadele konusunda kararlılık beklediğimizi de dile getirmek istiyorum. Böyle olacağını ümit ediyorum. Bu tarihi günlerde kadın haklarında geri gidişi seyretmek ya da geri gidişin mimarlarından değil, kazanımlarını korumaya çalışmasını ve iletmesi yönünde kararlı adımlar görmek istiyoruz. Bu çerçevede, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkışın tartışıldığı bugünlerde gereken ilk adım da bu girişimin geri alınması için çaba göstermektir diyorum, devamında da Sözleşme'nin tüm maddeleriyle uygulanması için elinden

geleni yapmak olmalıdır, ki Sayın Derya Yanık'ı KADEM'deki çalışmalarından ve açıklamalarından da biliyoruz. KADEM de İstanbul Sözleşmesi'nin bugün tartışıldığı ve hedef gösterildiği gibi sapkın bir sözleşme değil, kadın haklarını koruyan bir üst çerçeve uygulanması konusunda sorunların olduğu konusunda hemfikir. Siz de bunları biliyor ve bunlarla ilgili açıklamalar yapmış birisiniz. Kadının adı yok...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – “Şimdi nasıl düzeltereksiniz?” diyorsunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Evet, çok merak ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Birazdan söyleyeceğim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Kadının adı yok” politikaları, kadınlara şiddet uygulamalarını cesaretlendiriyor. Bu cinayetlere sessiz kalmamak, başta bunun için uğraşmak zaten sizin göreviniz olmalı. Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı her ne kadar adından “kadın” kelimesi çıkarılarak genel müdürlük düzeyine indirgenmiş olsa da kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadının toplumsal hayatında tüm alanlarda etkin hâle getirilmesine yönelik ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek, değerlendirmek görevlerini ifa eden Bakanlık olması açısından önemli. Hızlı şey yapıyorum. Tam da bu hedefler çerçevesinde, köklü olmayan çözümler sunmaktan ileri gidemeyen bir Bakanlık değil, etkin çözüm üreten ve uygulayan bir Bakanlık bugün kadınlar için hayati bir önem taşıyor.

Sayın Bakan, İstanbul Sözleşmesi'nin hedeflerini ve içeriğini iyi bilen birisi olarak, Sözleşme'den çekilme kararını bir kadın olarak nasıl değerlendirdiğinizi çok merak ediyorum ve bu kararın geri çekilmesi konusunda neler yapacağınızı da merak ediyorum. Bakanlık yetkililerimize de sunuşları için teşekkür ediyorum. Ancak, raporu hâlâ açıklanmayan İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması Alt Komisyonumuzda Bakanlığımızın değerli temsilcilerini dinlemiş, uygulamadaki eksiklikler konusunda hemfikir olmuş ve önerilerimizi konuşmuştuk. Amacımız konusunda tereddüde düşünüyorum. Uzmanlar geliyor, dinliyoruz, katkılarımızı sunuyoruz ancak yeniden başa dönüp tekrar tekrar uzmanları dinlemek noktasında kendimizi buluyoruz. Sadece istatistiklerin güncellenmesi anlamında değil tabii. Gerçekten Bakanlığın da başlıca görevlerinden biri olan, etkin uygulanmanın izlenmesi konusunda neler yapıldı? Bunları duymak istiyoruz. Bakanlığın kadın politikalarına ilişkin faaliyet raporlarında görüldüğü üzere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bütçesi her yıl daha da azaldığı gibi kendisine verilen bütçe de kullanılmıyor. Genel Müdürlüğün kendisine hedef edindiği ancak uygulamadığı projeler nelerdir?

Ayrıca, geçtiğimiz yıllarda faaliyet raporlarında lafzi düzeyde de olsa İstanbul Sözleşmesi'nden bahsediliyordu. 2020 yılı faaliyet raporu Şubat 2021 tarihinde yayınlanmış olmasına rağmen -yani Sözleşme'den çekilme kararından bir ay önce- İstanbul Sözleşmesi hiç geçmiyor. Burada, Sözleşme'den, Bakanlığın çok daha önce mi vazgeçtiğini düşünmeliyiz? Kadınların yaşam çgliklarına değil, Sözleşme'yi hedef gösterenlere mi itibar ediyor Bakanlık? Hepsini geçtim, burada biz hep birlikte konuştuk, Sözleşme'nin şiddetsiz bir yaşam için önemini, uygulanmadığı konusunda görüş birliğine vardık, Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarında hepsi var. İstanbul Sözleşmesi'nin kadınlar için hayati önemde olduğu konusunda hâlâ hemfikir değil miyiz? Bu Bakanlık bizler için ayrıca önemli çünkü Bakanlığın görevi şiddeti önlemek, bununla ilgili etkin mekanizmaları oluşturmak ve kadınları güçlendirmek. 2019 yılında İstanbul Sözleşmesi'nin etkin uygulanması konusunda, kadın cinayetleri konusunda bir vaka takip modülü çalışmalarından bahsetmişlerdi. Bu modül ne durumdadır?

Hangi cinayetler kadın cinayeti olarak değerlendirilmektedir? Şule Çet davasını düşündüğümüzde, şüpheli olarak kapatılmak istenen bir kadın cinayetinin görüldüğü gibi olmadığına hep birlikte şahit olduk ve davanın sürdürülmesi konusunda ısrarla takipçi olduk. Bir önceki Bakanın “Her şüpheli ölüm, intihar da kadın cinayeti değildir.” açıklamasını hatırlarsak değerlendirme kriteri nedir?

Covid-19 sürecinde kadına yönelik şiddet oldukça arttı. Salgın sürecinde artan ev içi şiddete yönelik olarak bütünlüklü bir acil eylem planı neden hayata geçirilmedi? Covid süresince kadınların sığınaklara olan talepleri de arttı ancak bu süreçte kadınların can güvenliği tehdidini yok sayacak uygulamalar oldu. Kadınların sığınak talepleri geri çevrildi. Şiddete uğrayan kadınlardan kanıt talep edilmemesi gerekliliğine rağmen darp raporu istenmesi gibi, devletin kanun ve yönetmelikleri ihlal ettiği yönünde birçok iddia var. Bu konuda size yansıyan şikâyetler neler olmuştur ve bu sorunlar nasıl giderilmiştir? Özellikle İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararının ardından önleyici ve koruyucu tedbirler için karakola giden kadınların haklarıyla ilgili eksik bilgilendirme, şiddete dair delil istenmesi ve başka bir kuruma yönlendirme gibi görev ihmalleriyle karşı karşıya kaldıkları belirtiliyor. Uygulamada var olan eksikliklerin, sözleşmeden çekilme kararıyla kötü uygulamaların daha da artmasına yol açacağı endişesi var. Buna yönelik çalışmalarınız neler? Etkin uygulama konusunda denetim görevi yeterince yapılıyor mu? Geçici maddi yardım, çoğu kadının ulaşamadığı bir hak. Geçici yardım konusunda kadınlar bilgilendirilmiyor. Geçici yardım başvurusu yapan kadın sayısı nedir? Kaçının başvurusu kabul edilmiş, kaçının reddedilmiştir? Reddedilme gerekçeleri nelerdir?

Ayrıca, Sayın Bakan, son günlerde, bu televizyon programlarında, artık hangi kanalı açarsak açalım şiddet konulu televizyon dizileri, bu konuda bir yaptırım uygulamayı düşünüyor musunuz? 8-10 kişi ellerinde ikişer silahla meydana çıkıp, önüne geleni tak, tak, tak, tak, tak, tak vurup, arkasından gidip iyi bir koca, iyi bir baba, iyi bir evlat, iyi bir kardeş rolüne bürünen insanların bu hayatın doğallığına gibi yaşamasına da son derece tepkiliyiz. Bu konuda, önleyici tedbirler konusunda da gerçekten basın-yayın her türlü kanalların, eğitim, özellikle Millî Eğitim müfredatının kullanılması gerekmektedir. Aktif şekilde bu yönde bir çalışmanız var mı ya da ne düşünüyorsunuz? En başta bunu öncelikle RTÜK’le önlemek gerektiğini düşünüyorum. Size de kolay gelsin, vallaha Allah gücünüzü artırsın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum. Bizimle işiniz zor diyorsunuz anladığım kadarıyla kolaylık dilediğinize göre. Çok teşekkür ederim.

Buyurun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, teşekkür ediyorum.

Sayın Güzel.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Bakan. Sunumunuz için de teşekkür ediyorum. Ayrıca hoş geldiniz.

Şimdi, tabii, bu Bakanlığın geçmişi uzun, daha önce bu Bakanlığın adı da değiştirildi, bakanlıklar birleştirildi, sonra tekrar ayrıldı, geçtiğimiz haftalarda yine iki bakanlık ayrıldı ve gerçekten bunlar önemli şeyler aslında, bizim için önemli çünkü Bakanlığın ismi daha önce Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığıydı. Daha sonra, 2011 yılında ne tesadüf ki İstanbul Sözleşmesi’nin imzalandığı yılda bu Bakanlık kapatıldı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak tekrar açıldı. Evet, ne tesadüf ki hem İstanbul Sözleşmesi’nin feshedilmesi, geri çekilmesi hem de Bakanlığın ikiye ayrılması da yine gece yarısı kararnamesiyle ve tek adamın imzasıyla yapıldı. Tabii, kadınların taleplerini görmeden, tepkilerini görmeden bu kararlar alındı. Aslında çok önemli bir kararla İstanbul Sözleşmesi’ne imza atılmıştı ama o günden bugüne hem sözleşme uygulanmadı hem kadınların uygulanması için sokaklarda

verdiği mücadele görülmedi ve maalesef ki Hükûmetin samimiyetsizliği de bir tarafta. Samimiyetsizlik diyoruz çünkü sözleşme imzalanmışken bir yandan da kadının adı her yerden silinmeye başlandı, Bakanlıktan adı çıkarıldı.

Tabii, ben sözleşmeye dair birkaç şey söyleyeceğim. Şimdi, sözleşme “Şiddetin önlenmesi için toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması gerekir.” diyor ama bunu maalesef, muhtemelen ki Hükûmet yanlış anladı, toplumsal cinsiyet sözünü neredeyse literatürden çıkaracak. Kadına yönelik şiddeti yine tanımlarken ister kamusal alanda ister özel alanda meydana gelsin, fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ızdırap veren evli olsun veya olmasın cinsiyete dayalı her türlü muameleyi kapsadığını söyledik ve maalesef bunu da yanlış anladınız, ailenin bütünlüğünün bozulduğunu ifade ettiler. Sözleşme mağdurun haklarını korumaya yönelik tedbirleri alırken cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, dil, din, siyasi görüş, mülteci, göçmen olup olmadığına, cinsel yönelimine bakılmaksızın uygulanması gerektiğini söyledik ama bunu da yine yanlış anladınız ve maalesef sözü cımbızlayarak ve cımbızladığınız yeri de kendinize göre yorumlayarak farklı cinsel yönelimlere yönlendiriliyor şeklinde yorumlandı. Tabii “Bunlar sizin yorumunuz.” olarak söyleyemiyorum, Hükûmetin yorumu olarak değerlendiriyorum.

Sayın Bakan, siz de buna dair, İstanbul Sözleşmesi’ne dair daha önce kimi açıklamalarda bulundunuz ve bu açıklamalar gerçekten önemli ve güzel açıklamalardı. Bu açıklamalardan ikisine değineceğim. “Bugün tartışmalar noktasında baktığımızda, efendim, işte ‘cinsiyetsizlik projesi’ ‘aileyi yıkma projesi’ ‘uzaklaştırıyorsunuz’ ya da ‘kadının bir tek beyanı ile adam hapis yatıyor’ gibi konuyla uzaktan yakından alakası olmayan söylemler var.” şeklinde sözleriniz olmuş. Aslında, İstanbul Sözleşmesi’nin tamamen şiddete karşı bir sözleşme olduğunu ve 6284’ün de bunun uygulaması olduğunu ifade etmişsiniz ve “Cinsel yönelim konusunda sadece mağdurun korunması noktasında cinsel yönelimine de bakmadan korunmalıdır diyor. Bu, eşcinselliği meşrulaştırmak olarak kabul edilemez, edilmemelidir.” şeklinde bir yorumunuz da olmuş ve yine toplumsal cinsiyet için de güzel şeyler söylemişsiniz: “Kız çocuklarının diri diri toprağa gömülmesi de bir toplumsal cinsiyettir ve İslam tam da bununla kavgaya etmiştir. Bunu ortadan kaldıran ve her iki cins de kendi ontolojik ve yaratılış değerini teslim eden bir anlayışı ortaya koymuştur.”

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Valla, benim konuşmalarımı benden iyi hatırlıyorsunuz, tebrik ederim.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Güzel demişsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok iyi hatırlatma oldu, teşekkür ediyorum.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Bunlar Google’da, internette bir tıkla çıkabilecek şeyler. Önemli şeyler ama gerçekten, güzel şeyler söylemişsiniz. Ama bugün, toplumsal cinsiyet kavramı dahi literatürden çıkartılmaya çalışılıyor.

Evet, şimdi, bizler geçen hafta da kimi kurumları dinledik ve bu hafta da sizin Bakanlığı dinledik. Geçen hafta sunum yapan kurumlar kimi önemli noktalara değindiler ve biz bu noktaların İstanbul Sözleşmesi’ne denk gelen yerlerini tek tek dile getirdik. Sizin sunumunuza da denk gelen yerler var, onları da dile getireceğiz. Şu ana kadar imzalanmış en kapsamlı sözleşme çünkü ve biz şunu gerçekten merak ediyoruz. Neden bu çekilme kararı alındı? Kadınlar bunu merak ediyor ve soruyor. “Sözleşmeden çekildik fakat şiddete karşı alınması gereken önlemler için bir komisyon kuracağız.” deniyor, gerçekten bu söz gerçeklikten uzak kalıyor.

Tabii, birkaç yere değineceğim. Sunumda mağdura yönelik psikolojik, ekonomik, hukuki, tıbbi, destek hizmetleri verildiğini söylediniz, İstanbul Sözleşmesi madde 20 de bunu söylüyor. Eğitim konusuna değindiniz, askerî, polis ve benzeri personelin eğitilmesi konusuna değindiniz, madde 13-14 bunu söylüyor. Sığınmaevlerine değindiniz, İstanbul Sözleşmesi madde 23 bunu söylüyor ve veri tutulmasına değindiniz, verilerin önemli olduğuna değindiniz, madde 11 bunu söylüyor. Yani, sizin de sunumunuzda aslında İstanbul Sözleşmesi'ne denk gelen birçok yer var. Neden İstanbul Sözleşmesi'nden rahatsız olunuyor, gerçekten merak ediyoruz.

Bir diğeri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2002 yılından itibaren kaç tane şiddet mağduru ve erkek şiddeti sonucu öldürülen kadının davalarına müdahil oldu? Bunu merak ediyoruz. Bakanlık yapılan bireysel başvurularda kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin dava takip süreçlerine dair katılım bilgisine yönelik istatistiki verilerin tutulmadığı bilgisi daha önce basına yansımıştı, bu doğru mu? Umarım değildir.

Kreşe dair arkadaşlar sordu aslında, birkaç soru ekleyeceğim. Son çıkarılan bir yasayla sanırım kreşlerin bir kısmı kapatıldı, sayısı çok azaldı ama biliyorsunuz, kadınları en çok eve bağlayan aslında bugün maalesef toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin verdiği rollerden kaynaklı çocuklar oluyor ve kadınlar çalıştığı yerlerde kreş istiyorlar, bu talepleri yıllardır dile getiriyorlar. Kaç kamu kurumunda kaç kreş var, şu anda kamuya bağlı kaç kreş var? Onları merak ediyoruz.

Bir diğeri, kadına yönelik şiddetle etkin mücadele edilebilmesi için en önemli konulardan bir ana dilidir. Bakanlığa bağlı kimi kurumlarda ana dilinde hizmet de veriliyor, bunu biliyoruz ama maalesef, bunun kapsamı geniş değil. Mesela, Muş Malazgirt'te Fatma Altınmakas kendisini kendi dilinde ifade ettiği için, anlaşılmadığı için öldürüldü, Kürtçe ifade ettiği için ve anlaşılmadığı için öldürüldü; bu, çok önemli bir örnek diye düşünüyorum. Kürtçe, Arapça ve Ermenice gibi dillerde hangi hizmetleri alabilmekte kadınlar? 7/24 saat çalışan Alo 183 Hattı'nda hangi dillerde hizmet verilmekte? Bu da önemli.

Bir diğeri, nüfusu 100 binin üzerinde olan yerlerde belediyelerin sığınmaevi açması gerekiyor. Şu ana kadar sanırım "Belediyelere ait sığınmaevi sayısı 32." dediniz ama 100 binin üzerinde nüfusu olan çok daha fazla yer var, biliyoruz; buna dair bir çalışmanız olacak mı? Bu pandemi sürecinde kimi sığınmaevlerinin kapatıldığı bilgisi basına yansıdı ve kimi sığınmaevlerinin de başvuru almadığı yönünde bilgiler yansıdı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bir diğeri, sizin açıkladığınız verilere baktık, kadın kurumları da verileri topluyor ama verilere baktığımız zaman birbiriyle çok çelişen veriler var. "2018 yılında 253 katledildi." demişsiniz ama kadın kurumları "440" olarak açıklamış. Yine, 2019 yılında "314" demişsiniz ama kadın kurumları "474 kadın" demiş. 2020 yılında da kadın kurumları "300" derken sizin verilerinize "235" olarak geçiyor. Bu veriler arasındaki fark neden bu kadar yüksek? Onu da merak ediyoruz.

Şu an için bunları soracağım, daha çok sorum vardı aslında ama arkadaşlara da bırakmış olayım süreyi çünkü cevap verme süresi de olacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Hacı Ahmet Özdemir, buyurun lütfen.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

İstatistikler konusunda, doğrusu, arkadaşlar istatistiklere çok güveniyorlar, özellikle bir arkadaşımız sizin verdiğiniz istatistik rakamları üzerinden üçüncü dünya ülkeleriyle aynı kategoride olduğumuzu ve üçüncü dünya ülkeleri arasında birazcık iyi olduğumuzu söyledi. Siyasi jargonu iyi takip ederim, biraz değişti tabii, eskiden üçüncü dünya şöyleydi: Bir, Amerika; iki, Sovyetler; üç, geri kalan ülkeler. Roma döneminde de şöyleydi, ben izninizle Orta Çağ tarihçisi olarak söyleyeyim: Roma efendidir, gerisi köledir. Dolayısıyla iki kutuplu dünyayı geride bırakalı bir hayli oldu. “Üçüncü dünya” söylemini bizim de bırakmamız gereken dönemler geldi.

Biz, az önce siz istatistikleri arz ederken, OECD istatistiklerine baktık, orada da başka rakamlar ortaya çıktı. Hiç bilmediğiniz bir şeyi bugün burada söylemek durumunda kalacağım. Eğitim fakültesinde hocalık yaptığım dönemde, kimsenin üzerine almak istemediği toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi dersi seçmeli bir dersti, ben uzun yıllar boyunca okuttum, çok emek verdim, gece iki üçe kadar bütün dünya istatistiklerini indirerek birtakım slaytlar, PowerPoint sunuları hazırladım. Dolayısıyla konuya bir hayli hâkimim. Bu seçmeli dersim de bütün öğrencilerin ful seçimiyle banko bir ders hâline geldi. O dönemde de rakamları ben çok iyi incelemiştim, bu dönemde de inceledim. Vallahi şöyle samimiyetle söyleyeyim Sayın Bakanım: Aynı Roma mantığı devam ediyor şu anda. Batı ve Anglosaksonlar özellikle şu anda kapitalizmin de hakimiyetini ilan etmesiyle, bayrak çekmesiyle kendilerini dünyanın efendisi, geri kalanı köle olarak görüyorlar. Bizi de bu köleler arasında bir arslan gibi görüyorlar, kendilerini bizim karşımızda konumlandıkları yer arslan terbiyeciliği. Dolayısıyla bu istatistikler noktasında bizim hassasiyeti son derece diri tutmamız gerektiği kanaatindeyim çünkü aynı uluslararası kuruluşlar 2018’in sonuçlarını 2019’da paylaştılar, izninizle söyleyeyim, ironi olsun diye söylüyorum, Dünya İslamilik Endeksi’nde Türkiye kaçınıcı olabilir sizce? Bana sorarsanız, açık ara 1’incidir ama bu istatistik sonuçlarına göre, 153 ülke arasında bir yılda 14 sıra gerileyerek –birazcık basın diliyle söyleyelim- şok, şok, şok Türkiye, Dünya İslamilik Endeksi’nde 95’inci sırada. “Vah, tüh, yazık bize!” diyecek, ağlayacak hâle getiriyor.

Burada istatistik uzmanlarına hakaret olsun diye söylemiyorum, istatistik derslerinde ilk öğretilen şeyi de bir kenara yazın lütfen, “İstatistik, şunun adıdır.” derler, o tırnak içindeki ifadeyi ben üç noktayla bir kenara koyuyorum ve size bir istatistik vereceğim. Markar Eseyan –toprağı bol olsun, dinince dinlensin- konuşurken demişti ki: “Hocam, mübarek anne terliğinden çok nasibim vardır, hatta bu mübarek anne terliği güdümlüydü. Ben köşeyi dönerken bile -her nasılsa- annem çok güzel atardı, köşeden yansıtmalı olarak yine de ben o terlikle muhatap olmaktan kaçınmazdım çocukluğumda.” Küçük bir notla bunu söylüyorum, eğer siz, bana veya Markar Bey sağ olsaydı, ona “Hayatınız boyunca fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?” sorusunu sorsaydınız “Evet.” diyecektik ama bu istatistik bizim annemize olan saygımızı göstermiyor, annemizin bize olan şefkatini, merhametini göstermiyor. Sadece rakamdan ibaret olaylara baktığımızda bambaşka tablolar karşımıza çıkacaktır. Bu hususta, kadına yönelik şiddette kadına en küçük bir fiskeyi bile ben çok büyük bir şiddet olarak çok önemsiyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Hocam, bir şeyi açar mısınız, annenin çocuğa şiddeti normal mi?

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Ben oraya geleceğim.

Bir kadının hayatını kaybetmesini asla kabul edemeyiz. Bizim burada böyle bir Komisyonla bunları konuşuyor olmamız, inanın beni Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, Müslüman bir erkek olarak, bir Türk bireyi olarak, bu kültüre, bu medeniyete sahip birisi olarak gönülden yaralıyor. Ben bunu ilk başta, tanışmada söyledim. Anne şiddetini hoş görebilir miyiz? Göremeyiz ve Çetin Altan’ı da ben size hatırlatırım, “Türkiye’de kadınlar değil, erkekler şiddet görüyor.” şeklinde tersinden bir bakış açısıyla erkeklerin şiddeti annelerinden öğrendiklerine atfı yapan nefis bir yazısı vardır Milliyet gazetesinin eski “Şeytanın Gör Deddiği” köşesinde, yazılarına bakarsanız şeytanın “gör” dediği yerden

göreceksiniz onu da. Yani biz şiddetin öğrenilmesini, erkeklerin -çok güzel söylediniz sunumunuzda- öğrenilmiş çaresizlik modelini benimsemesini ve bu modeli benimsemede annelerin rolünü de ayrıca bir araştırma konusu yapmanız gerektiği kanaatinde olduğumu burada ifade ediyorum.

Madem hukukçusunuz ve kadın çalışıyorsunuz, 6284'te -temel hukuk normlarını bilen birisi olarak- benim yadırgadığım bir şey var: Evet, Osmanlı'dan çok mükemmel bir hukuk müktesebatı devraldık, bu müktesebatın dili biraz ağırdı, bu dili sadeleştirilim derken kantarın topuzunu kaçırdık. Zaten biz ifrat ile tefrit arasında gelgit yapan bir milletin mensuplarıyız. Ben bundan da memnunum, sıkıntım yok ama mesela, ısrarlı takip geçen toplantıda da söz konusu edildi. Bana sorarsanız eski tabirdeki şu ifadeyi asla karşılamıyor: Musallat olma. Mağduru koruyalım diye çocukların cinsel istismarına -bakın, ben de kullanıyorum- "cinsel istismar" tabirini getirdik, hâlbuki ceza hukukunda, benim bildiğim, cezayı tam vermek için tarifi de tam olması lazımdır. Evet "tecavüz" ağır bir ifadedir "Çocuğu koruyalım." dedik, "Kadını koruyalım." dedik "“Tecavüz”" demeyelim, incitmeyelim insanları." dedik ama hâkimlerimizin elinden biz ceza verecekleri bir terimi çektik, aldık, onun yerine flu, belirsiz, daha net olmayan, kapsamı geniş bir "cinsel istismar" tabiri getirdik. Ben haberleri okurken bile bakıyorum, diyorum ki: Ya bu, cinsel istismar nedir? Yani sadece çocuğa dokunma mıdır yoksa daha ileri boyutlarda bir şey midir? Haberlerde bunun korunmaya alınması ve böyle yapılması doğru, mahkemelerin kapalı yapılması, kapalı oturumlar hâlinde, celseler hâlinde muhakeme yapılması doğru ama hukukta gizlenme, saklanma olmaz, siz, hâkimin eline net yasalar verme durumundasınız.

Sayın Bakanım, bunu size söylediğim kadar Komisyon üyesi arkadaşlarımıza ve öncelikle kendime de söylüyorum. Bundan sonra Mecliste yasaları flulaştırmadan net tanımlarla, net tariflerle yasaları çıkarmak zorundayız diye söylüyorum.

Kısaca toparlayacak olursak: İstatistikler noktasında bir hassasiyet taşımamız gerektiği kanaatindeyim. OECD'ye göre şöyle, Dünya Sağlık Örgütüne göre böyle, Avrupa kriterlerine göre böyle, sonuçta biz somut deliller üzerinden hareket etme durumundayız. Fiziksel şiddette hayat boyu bir defa maruz kaldınız mı...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocam, diğer arkadaşlarımızın sözlerine hiç müdahale etmedim ama sizin sözünüze müdahale etme özgürlüğü hissediyorum kendimde.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Allah razı olsun. Siz bizim Başkanımızsınız.

Hemen toparlıyorum.

Birisi bu dedim, istatistikler. İstatistik dilinin mantığına hâkim olarak yorumları yapma, analizlerin o şekilde değerlendirilmesi. Hukuk diliyle alakalı bir husus daha dile getirdim ben. Bunları arz ederim.

Bakanlığınızı tekrar kutluyorum, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Bakanlığımız sizden önceki Bakanlarımız döneminde fevkalade güzel, yararlı, çok başarılı işler yaptı. Ben sizin döneminizde bunun giderek hızlanacağını, çıtanın yükseleceğini ve sizin de başarılı bir bakan olarak tarihe geçeceğinizi umuyor ve diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocam, çok teşekkür ediyoruz, çok etkilendiğimiz cümleler vardı; ellerinize, yüreğinize sağlık.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sadece istatistik konusunda, istatistik kurumlarımızın ve devlet kurumlarımızın istatistikleri millete doğru yansıtmasıyla...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Sunat, mikrofonunuz açık olmadan konuşunca sadece bize konuşmuş oluyorsunuz, kayıt altına girmiyor.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Girmiyor mu?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok, girmiyor.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Girer aslında, stenograflar var burada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Girmesi lazım, yazıyorlar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kayıt altına alınmıyor, kaçırabiliyorlar, kimden geldiğini görmüyorlar.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sayın Vekil yurt dışı istatistikleriyle ilgili bir değerlendirme yaptı, bunların doğru olmadığını ifade etti. Biz, Batı’nın bütün istatistiklerine aman aman “Ne kadar doğru söylüyorlar.” anlamında inanmıyoruz ama biz isteriz ki kendi ülkemizdeki bu istatistiksel verileri değerlendiren kurumlarımızın... Biraz önce de sordum Sayın Bakana, kadın cinayetlerindeki rakamlar niçin birbirini tutmuyor dedim. Bir kere, TÜİK başta olmak üzere her konuda bütün kurumlarımızın doğru istatistikler vermesi, Hükûmetin lehine bazı şeyleri örtmek ve perdelemek amacıyla insanları kandırma yoluna gitmemesi gerekir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Sunat, çok teşekkür ederim.

Sayın Bankoğlu, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkürler.

Öncelikle, ben sizin sunumunuzu dinleyemedim çünkü geç katılmak zorunda kaldım. Bu komisyonun saatleri ve günleri sürekli değişiyor, elbette ki bazı değişiklikler olabilir, bunu anlayışla karşılar ve buna uyumlanınız hep birlikte fakat bu, böyle sürekli bir şekilde olduğunda ve Komisyon toplantıları “Başka komisyonlar da var mı acaba bu sırada?” diye bakılmadan yapıldığında biz bunu kaçırmış olabiliyoruz.

Sayın Başkan, bu konuda bir hassasiyet gösterirseniz seviniriz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu, diğer komisyonların toplantılarına göre bir saat belirlemeyeceğiz. Biraz evvel Sayın Kerestecioğlu söyledi, toplantı sonrasında usulleri konuşacağız.

Buyurun, konuya geçin lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Benim ve grubumun bu konudaki talebi tekrar şudur: Biz, Komisyonunda kimler dinlenilecek, hangi tarihte dinlenilecek en azından geçici bir şekilde belirli olan bir takvimin önceden tarafımıza bildirilmesini istiyoruz “Hazırlıklarımızı ve plan ve programımızı buna göre yapabilelim.” diye. Bu konuyu önemsiyorum, üçüncü kez dile getiriyorum, umarım bundan sonra gerçekten konuşabiliriz ve çözebiliriz.

Hoş geldiniz. Göreviniz, yeni Twitter hesabınız hayırlı olsun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Teşekkür ederim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Rica ederim.

Tabii ki sunumunuzu dinleyemedim ama şöyle hızlıca bir göz attım, tanımlardan, kavramlardan bahsederek başlamışsınız. “Toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramıyla ilgili fikrinizi merak ediyorum ve ikinci merak ettiğim şey, İstanbul Sözleşmesi’nden bir gece yarısı tek bir kişinin kararıyla ayrıldık. Bu konuyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Bize göre, bu iş, bu karar Türkiye’yi cumhuriyet tarihi öncesi bir döneme, geri bir döneme götürmüştür. 42 milyon kadının yaşam hakkını ilgilendiren bir sözleşmeden, insan haklarına dayalı bir uluslararası sözleşmeden Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa çıkmıştır.

Bir kadın olarak, bir vatandaş olarak ve vatandaşlarımızı temsil eden bir vekil olarak sizden beklentim İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili bir söz söylemeniz ve bununla ilgili olumlu bir adım atmanızdır. Yoksa bir değişiklik yaratamadığınız sürece kadınların yaşam hakkını savunma konusunda da samimiyeti sorgulamak gerekir diye düşünüyorum, hazır sizi burada bulmuşken bunu söylemek istedim.

Göreve geldiğiniz günden bu yana acaba sivil toplum örgütleriyle istişare yaptınız mı ya da ne şekilde bir istişare yapmayı planlıyorsunuz? Bu konuda herhangi bir takviminiz var mı? Merak ediyorum çünkü bizlere gelen sivil toplum kuruluşlarının talepleri ve görüşleri İstanbul Sözleşmesi dışında bir konuyla ilgili değil, sanırım oradan da bu konu size gelecektir.

Yine, Bakanlık döneminizin öncesinde kadına yönelik şiddet meselesinde karşılaşılan temel sorun size göre nedir ve şimdi ne olmuştur? Mesela, İstanbul Sözleşmesi'nden çıktık, evet, 6284 var ama 6284'te olmayıp İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlenen, daha önceki toplantıda da detaylı bir şekilde anlattığımız birçok konu var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu -çok özür dilerim, sözünüzü kestim- siz gelmeden konuştuk.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İşte, o yüzden zaten o girişi yaptım, ben yine sormaya devam edeyim, o “Ben anlatmıştım.” der, ben tutanaklardan okurum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu, başka bir şey söylemek istiyorum, toplantıya başlarken Sayın Bakanın bir saatlik sunumu olacak ve sonrasında da biz bir buçuk saat soru-cevap yapacağız ve iki buçukta Sayın Bakan üçteki toplantıya katılmak...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – O zaman söz vermeseydiniz. Zaten kaç dakika oldu ben konuşmaya başlayalı? İki dakika falan oldu, bitireceğim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Müsaade edin.

Siz yokken konuşma olduğu için biz Sayın Bakanın sunumunu on beş dakika uzatmasından dolayı kendisini de on beş dakika gecikmeli buradan göndereceğiz.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biz, Sayın Bakanın programına göre bütün Komisyon olarak programımızı değiştirdik ve Sayın Bakanın programına uyduk yani Komisyonun programına Sayın Bakan uymadı, biz sizin programınıza uyduk. Bunda bir sorun yok ama sürekli laf kesiyorsunuz, ben gerginlik yaratmak istemiyorum. Zaten, İstanbul Sözleşmesi'ni iptal ettik, usul konusunda konuşacağız, konuşacağız diyoruz, üç toplantıdır konuşmuyoruz, bir sonuca varmıyoruz. Her iki cümleden sonra bölerseniz insicamımız bozuluyor, hassasiyetinizi anlıyorum, bitireceğim zaten.

İstanbul Sözleşmesi'ni sürekli anlatma gereği duyuyoruz çünkü ya İstanbul Sözleşmesi'nin ne olduğu, neyi koruduğu anlaşılmamış ya da göz ardı ediliyor. Yani İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmış olmakla acaba neleri kaybettik, farkında mıyız? Çünkü sürekli bunları anlatıyorsunuz, diyorsunuz ama karşı cevap veren yok. İstanbul Sözleşmesi'nden çıktık, 6284 var. Peki, İstanbul Sözleşmesi'nde olup da 6284'te olmayan konular ne olacak Sayın Bakan? Bununla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz? Türkiye ilk defa bir insan haklarına dayalı uluslararası bir anlaşmadan çıktı ve bu, hiçbir kadına sorulmadan yapıldı. Bu konuda hiçbir rahatsızlık duymuyor musunuz?

Daha önce sizin çok güzel açıklamalarınız var, sayın vekillerden bazıları bunları okudular. Yani İstanbul Sözleşmesi'ni size, sizin dilinizden anlatalım. İstanbul Sözleşmesi bir çerçeve metindir, bir cümleyle tanımlamak gerekirse, sözleşme üye devletlere şunu söylemek istiyor: “Kadına yönelik

şiddetin kaynağı ne olursa olsun bu, gelenek görenek toplumsal değer yargıları, bazen inanç olabilir ama her ne olursa olsun, şiddetin mağduru kim olursa olsun; rengi, dini, dili, cinsel yönelimi -bu çok tartışılan bir konu biraz sonra konuşacağız- fark etmeksizin mağdurun şiddete uğramasını engelle ya da uğradiysa sonuçlarını telafi et.” İşin özeti budur, İstanbul Sözleşmesi dediğimiz şeyin meseleye yaklaşımı kabaca budur.

Evet, İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddeti önleyen bir sözleşmeydi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini de hiç öyle korktuğumuz bir şekilde tanımlamıyordu, 6284’te bu kavram yok. Toplumsal cinsiyet eşitliği ne demekti? Kadınlarla erkekler arasında tarihten gelen bir güç eşitsizliği var ve bu güç eşitsizliğinin tezahürü olarak da kadına yönelik şiddet ortaya çıkıyor ve bu güç; eşitsizliği, şiddeti, pekiştiriyor. İstanbul Sözleşmesi toplumsal cinsiyet eşitliği üzerinden şiddeti tanımlıyordu. Yani aileyi yıkma projesi ya da aile bireylerini birbirinden uzaklaştırma gibi bir anlam taşıyor. Bunu siz de söylüyorsunuz. “Kadının bir tek beyanı ile adam hapis yatıyor gibi, konuyla uzaktan yakından alakası olmayan söylemler var.” diyorsunuz. Size katılıyorum. Umarım, bu sözlerinizin arkasında durabilir ve buna yönelik de bir adım atabilirsiniz. Sizden beklentimiz budur. “Eğer 6284’ü tartışacaksak ya da İstanbul Sözleşmesi’ni tartışacaksak bunu tartışalım.” diyorsunuz ama biz tartışmadan, hiçbir kadına sorulmadan; bir gece yarısı tek bir kişinin, tek bir erkeğin kararıyla bir feshetme girişimiyle karşılaştık. Bunu kadınların kabul etmesi mümkün değildir.

Son olarak, bu “İstedim oldu” tavrına karşı acaba sivil toplum kuruluşlarıyla görüşüp yetkiniz dâhilinde bir açıklama yapacak mısınız? Bunu da sormak istiyorum.

Teşekkürler.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim?

Şimdi, arkadaşlarımız konuşurken ısrarla “Bunlar aynı şeyleri söylüyor.” diye ifadede bulunuyorlar. Bundan sonraki toplantılarda şöyle yapalım: Ne konuşacaklarımızı sizler yazın, biz onları soralım çünkü siz böyle bir sisteme alışkın olduğunuz için onu bekliyorsunuz.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Çok nezaketsiz bir tavır, gerçekten çok nezaketsizce. Karşınızda milletvekilleri var, çok nezaketsiz bir tavır bu.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Her toplantıda aynı şeyi yapıyorsunuz.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Karşınızda sizin gibi seçilmiş milletvekilleri var, tavrınızı bozmayın.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Burada arkadaşlarımız konuşma hakkını kullanacak, siz de dinleyeceksiniz. Ama saygı duymak zorundasınız.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Parmak sallayamazsınız? O parmağınızı indirin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Arkadaşlar, arkadaşlar...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Her toplantıda aynı şeyi yapıyorsunuz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Arkadaşlar... Gamze Hanım... Gamze Hanım....

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Saygı duyun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Yelda Hanım...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Beğenmiyor olabilirsiniz, katılmıyor olabilirsiniz ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Gamze Hanım, parmak sallamayın. Karşıda...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Orasını ben bilirim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Komisyon üyesi bütün arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin olduğunu hiç kimse unutmamasın ve lütfen adaba uygun hâle getirelim.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Kesinlikle, karşılıklı, sizler de unutmayın. Her toplantı aynı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Nilgün Hanım, hızlandırarak yorumlarınızı alalım.

Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tamam, çok hızlı konuşacağım aslında.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, göreviniz hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Tabii, söylemek istediğim çok şeyler vardı ama süreden dolayı hızlandıracağım. Aslında bu ASDEP’ler kurulduğunda ben ASDEP’lerle ilgili çok inanılmaz ümitlendim çünkü ASDEP şöyle: Eve gidebilip hani, muhtarlarla iş birliği yapıp o evde şiddetin ya da ne bileyim, uyuşturucu kullanımının -çünkü ASDEP ekibini oluşturan kişiler profesyonel, bu konuda eğitilmiş kişilerden oluşan- ve belki şiddetle ilgili ya da ne bileyim uyuşturucu kullanımıyla ilgili ya da başka bir şey, ailenin yaşadığı başka bir şeyle ilgili bilfiil, hani, içeriden bunları öğrenip bunun tedavisine yönelik eylemler yapmasına yönelik kurulduğunu biliyorum. Dolayısıyla, bu ASDEP noktasında, işe alınacak ASDEP görevlilerinin eğitim durumları ya da kalifiyelerin artırılması yani bu noktada bunun üzerinden gitmemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü şöyle bir veri var mı bilmiyorum: Şiddet önce neyle başlıyordu? Sözlü başlıyordu değil mi önce sözlü. İşte, bir küfür, vesaire sonra geçiyor, adam sözlüde ses çıkmadı, hadi bir fiske vurayım. Baktı, gördü, fiske olmuyor, bu sefer fiske değil, tekme atıyım. Tekme attı, baktı, hırsını alamadı, ölümle sonuçlanabiliyor mu? Mesela, böyle bir şey varsa o noktada bu işte ASDEP’ler çok önemli. Yani bunun işte, önce sözlü hakaretle başladığıyla ilgili, bununla ilgili veriler var mı, bununla ilgili bir şeyler yapmalı mıyız, çözüm önerileri var mı? Onu sormak istiyorum, önemsiyorum.

Hocamın dediği “kutsal anne” aslında, siz sunumunuzda çok güzel bir şey söylediniz, dediniz ki: “Şiddet öğreniliyor ve şiddete başvuranların cezalandırılmaması şiddeti tetikliyor.” Şimdi, ben kendime düşündüm, 2 kız annesiyim, 2 kız anlaşıyor doğal olarak. Büyük, küçüğü öpmek istiyor, büyük kızım -ben yaşıyorum- öpmek istediğinde “Aa, git ne öpüyorsun.” diyor. Tak deyip, ona bir tane indiriyor karnına. Şimdi, orada anne olarak ben, yapma kızım, bak ablaya el kalkmaz diyorsun... Şimdi, ben sorguluyorum, ben küçük kızıma, o küçük bak, bir daha olmaz diye konuşuyorum ama ceza vermedim, vermiyorum. Yani aslında buradan şu çıkarıldı: Bu küçücük bir örnek, yani kız çocuğu erkek çocuğu fark etmiyor anneler noktasına geliyor.

Biz bu 4’üncü Eylem Planı’nda aslında, eğitimle ilgili yani şimdi, şiddete de baktığımızda şöyle bir sunumda gördüm, 2012 yılından beri böyle artan, böyle yükselen bir trend var, şöyle grafik olarak. Yani yanlış giden bir şeyler var. Yani biz bu noktada eğitimle ilgili, bu eylem planında, eğitimin bence bir 5’inci, 6’nı artık hedef olarak bu nasıl konulur, bunun şiddete başvuranın cezalandırılması... Okulda, aile içinde de okulda da öyle. Şimdi ne oluyor? Çocuklar okulda kavga ediyor, öğretmeni ayırıyor: “Ya, yapma arkadaşın o.” diyor. Bunun cezası olsun. Doğru bir yöntem mi? Sosyolojik olarak, psikolojik olarak uzmanlar bilir ama buradan başlayalım yani bunun on beş sene sonrası böyle.

Şimdi, Hocam “veriler” dedi. Ben de baktım OECD verilerine baktım, bu 2019 verilerine baktım; Türkiye’de yüzde 38, Amerika’da yüzde 36,5, Kanada’da yüzde 1,9. Mesela, merak ediyorum, Kanada ile Amerika dip dibe ne var, yani ne yapmış, Kanada ne yapmış yani nasıl çözmüş? Hani, ne uygulamış, ne kararlar almış? Bunun da önemli olduğunu düşünüyorum. Hemen dibinde aynı karakter özelliklerine

benzer 2 ülke. Türkiye’de niye böyle olmuş? Mesela, aynı veri de şimdi, Birleşmiş Milletler verisine baktık, İspanya sıfır gösteriyor ama OECD’de İspanya yüzde 13. İşte, belki verilerle ilgili bir karmaşa var.

Şiddet, evet, bence bir eğitim, bunu çözmemiz lazım. Şöyle bir söylemde bulundu dedi ki: “İşte, on dokuz yıldır iktidardasınız, şiddet yükseliyor, artıyor falan.” Değil, bizim AK PARTİ olarak şiddete karşı sıfır tolerans yani biz burada işte, İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık, hadi bakalım. Öyle bir şey yok, sizden daha katı. Ya, bu ülkede düşünsenize kadınlar adında, başörtüleri ya da giyimlerinden dolayı seçilemeyen kadınlar vardı. Bu kadınların seçilmesini sağladık. Şimdi, baktığımızda, 2003’teki İş Kanunu’ndaki düzenleme, işte, 6284 var, 2016 ŞÖNİM’leri... Hiçbir şey yapmıyorsunuz demenin doğru bir şey olduğunu düşünmüyorum. En son işte, bu İnsan Hakları Eylem Planı inanılmaz güzel ve belki bu Komisyon o eylem planını yeni bir kanunla düzenlemenin de altını yapacak aynı zamanda Türk Ceza Kanunu’muz var. Yani şöylede bir algısal bir sorun var: İşte, ne oldu ben öldürdüm, kravatımı takar, giyinirim, ceza mı yer, beş yıl yatarım diye bir algı var sanki. Öyle bir şey yok, bunun bence işlenmesi lazım. Yani insanlar zannediliyor ki ne olacak elimin kırı ben öldürürüm sonra yatarım. Ya öyle bir şey yok, bizim Türk Ceza Kanunu’muz, 6284’ümüz bu konuda ciddi anlamda da aslında çok da güzel hazırlanmış. Meclis olarak açıkçası bunları hep beraber çıkardık. Yani kadının ekonomik statüsünün güçlendirilmesine yönelik olarak Ticaret Bakanlığına daire başkanlığı var. Kadın istihdamının artırılmasıyla ilgili olarak şirketlere verilen prim teşvikleri var. Evet, kreşler sıkıntı ama şirketlere bu noktada kreş yaparsanız eğer, belli bir çalışanın üzerinde yine böyle SGK, sosyal güvenlik sisteminde prim teşviklerimiz var. Aslında birçok şey yapıyoruz, yine, hep beraber buradan öneriler noktasında güzel kararlar çıkarabileceğimize inanıyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızı da memnuniyetle dinlemek isterdik ama Çiğdem Atabek, ışığını yakmış, Sayın Bakanımın zamanı tükenmiş vaziyette.

Çiğdem Hanım, eğer müsaadeniz olursa Sayın Bakanıma, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Başkanım, iki dakika konuşabilir miyim?

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ben de feragat ediyorum arkadaşlar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Arkadaşımız iki dakika konuşsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu, ben görüyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Bakan bu sorulara cevap veremez zaten.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Kendisi karar versin, siz değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bakana soracaktık, Bakana soracağız zaten.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Sayın Bakanımız konuşsun, zamanımız kalırsa Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza da soralım.

Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Şöyle bir çözüm, eğer sizce de uygunsa somut sorulara... Ben bu toplantı kayıtlarını alacağım, somut sorular, istatistikler, rakamlar vesaireyle alakalı somut sorulara yazılı olarak cevap verelim çünkü tek tek hakikaten en az bir saat

benim tekrar size sunum yapmam lazım; bu birinci önerim. Diğer, İstanbul Sözleşmesi ve işte, benim daha önceki açıklamalarımla ilgili, yaklaşımlarla ilgili kısacık açıklama yapabilirim, birincisi bunu öneriyorum Kıymetli Başkanım.

İkincisi, dilerseniz, soruları alıp daha sonra bir oturumda -eğer sizin için uygunsa- ben gelir, yüz yüze açıklama yapabilirim bugünkü soruları alır, onların cevaplarını hazırlar, sizinle yüz yüze tekrar müzakere ederiz; benim için ikisi de mümkün, siz hangisini tercih ederseniz. Çünkü kendi adıma da Bakanlığım adına da yaptığımız çalışmalar adına da şunu açıkçası istemiyorum: Kıymetli vekillerin, Komisyon üyelerinin eleştiri ve sorularıyla alakalı çok açık, net cevaplarımız ve bilgilerimiz var. Bu bilgilerin Komisyona ulaşmasını önemsiyorum. İstanbul Sözleşmesi üzerinden yapılan değerlendirmelerle alakalı açıklamalarımı, ben kendi açıklamalarımı sizinle paylaşmak isterim, bu da önemli benim açımdan. Diğer kavram tartışmaları, toplumsal cinsiyet vesaireyle alakalı şu anda böyle kısacık iki cümleyle toparlayabilecek durumda değilim, ben de konuşma hakkımı uzun kullanmak istiyorum. Dilerseniz daha sonra tekrar gelebiliriz, dilerseniz somut sorulara yazılı olarak cevap verebiliriz. Yani ben size tabiyim, Komisyon nasıl isterse onu yapabiliriz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Bakanım, şöyle, Komisyonun zamanla alakalı sorunu var ve bu kadar program değişmesinin en önemli sebebi de pandemi dolayısıyla on yedi gün Meclisin kapanması. Meclis kapanmış ama Komisyon, Meclis iki haftalık tatil olmasına rağmen Komisyonumuz üç aylık zamanından yenmiş vaziyette. Dolayısıyla geride kalan zamanımızı da değerlendirmek adına zor bir dönemdeyiz. Biz sizi dinlemekten memnuniyet duyarız, tekraren davet etmekten bütün Komisyon üyesi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Daha uzun saatler çalışabiliriz Sayın Başkanım, daha uzun saatler çalışabiliriz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, bu şiddetin asıl, ana tarafı Sayın Bakan ve bizleriz yani. Karşılıklı tartışmak lazım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım, bir şey söylemek istiyorum.

Arkadaşlar, bugün ben Komisyonumuzu hepimizin çok önemsedğini biliyorum. Bu vesileyle Bakanlarımızı dinlemek istedik, yoksa, isterseniz, bürokratlarımız da Bakan Yardımcımız da burada, onlar cevap verebilir ama konulara ve sorulara bakanlarımızın cevap vermesi için programların bu kadar aksamasının sebebi bu. O gelecek, bu gelecek denirken de Sayın Bakanımızla program oluştururken de yaşadığımız süreçler bu vesileyle. Ben Sayın Bakanımızım tekraren dinlenmesinden memnuniyet duyarım ama yürütücü, koordinatör bakanlık olarak süreci... Şöyle yapalım: Diğer bakanlarımızla da programlarımızı, taslak çalışmalarımızı yaptık çünkü her an değişebiliyor onların programları da bugün sizin olduğu gibi. Biz normalde ucu açık bir toplantı düşünüyorduk, benim hedefim de oydu, o yüzden size bugünü istişare ederek, kararlaştırarak aldık, olağanüstü bir durumdayız. Bu vesileyle sonrasında soruları eğer yetiştiremediğimiz takdirde yazılı cevaba dönüştürür, Komisyon tutanaklarına dercederiz ama sizi bilfiil burada dinlemekten bir kez daha memnuniyet duyacağımızı ifade etmek isterim. Bu vesileyle Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızdan istirhamım iki cümlelik...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir kişi kaldı zaten.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, Komisyon üyesi Çiğdem Hanım yanımda, üç kişi var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam, ikişer cümle edelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İkişer cümleyle istirhamım.

Buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Gerçekten hani çalışma sistemi açısından sorunlu oldu bugün ama çok önemli de bir değerlendirme yapılması gerekiyor. Burada hedef ve odaklanması gereken küresel de bir sorun elbette ama ülkemizde de giderek önlenemeyen kadına yönelik ciddi şiddet vakaları... Bu Komisyonun kurulması sizin bugün yapmış olduğunuz sunum da zaten şunu ortaya çıkardı: Etkin, bütüncül politikalar yok bu konuda. Maalesef bunu ortaya çıkardı. Bir defa veri yok, “2014’te en son şiddet araştırması yapıldı.” dediniz Sayın Bakan, ya, bu ciddi bir sorun yani biz her gün bir kadın cinayetiyle karşılaşırken...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hemen buna bir cevap vereyim, uzmanlar bu konudaki araştırmaların on yıllık periyotlarda yapılmasını öneriyorlar. Çünkü bir toplumsal dönüşümü, toplumsal hareketliliği tespit edebilmek bir yılda, altı ayda mümkün değil. On yıllık periyotlarla yapılmasını önerdikleri için 2014, biz hatta bunu 2021-2022 işte, süreci biraz daha kısaltmak açısından öne alıyoruz. Dolayısıyla ihmal edilmiş, gözetilmemiş yahut efendim, işte, bir şekilde göz ardı edilmiş bir şey değil, tam tersi çok bilimsel.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sosyolojik bir gerekçeyle.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Evet, bilimsel sebeplerle bekletilen bir süreçten bahsediyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Şöyle ki yani bizim burada her vakayı ve her “case”i detaylı inceleyip onun arkasındaki sebepleri ortaya koyup işte, failin... Daha yeni failin araştırılması gerektiğini düşünüyoruz. Hayır, asıl zaten orası önemli, arkasındaki psikolojik, yani eğitimsel ne varsa onu ortaya çıkarıp bir de o her bir “case” bize şunu verecek: Kollukta ne eksik var, kurmuşuz, kurumlar, kurallarda ne eksiklik var, yasada ne eksiklik var? Ve bunlar için öz eleştiri yapıp hemen hızlıca harekete geçmek gerekiyor. Yani her vakanın incelenmesi bunu verecek. Bunu yapmıyoruz, yapamıyoruz. Bu Komisyonun da bu konuya odaklanmasını istiyorum ama aynı zamanda bütüncül politikalar derken eğitim, hukuk politikaları, çalışma ortamı, kadının karar alma mekanizmalarındaki yeri, çalışma ortamında kadının koşulları, yaşamı, onun eve etkisi, aile içindeki yapı, bunların hepsinin bütüncül değerlendirilip bütüncül bir şekilde çözüm üretilmesi gerekiyor.

Son olarak sadece, sunumuzda sayfa 5’te “şiddetin toplumsal maliyeti” dediniz. Bu ilginç bir tablo, bu bir çelişkiyi ortaya koyuyor Sayın Bakan. Diyorsunuz ki “doğrudan maliyetli, kurumlara olan maliyeti” yani bir şiddet yaşandığında kurumlara ne maliyeti yapıyor? Ya, zaten bu kurumlar, sağlık, kolluk, ceza, adalet, bakım, sosyal hizmet, bunlar etkin çalışmadığı için şiddetle sonuçlanan vakalar artıyor zaten. “Ekonomik maliyeti” demişsiniz, iş gücüne katılım, istihdam, düşük kazanç. Ya, birçok şiddet vakasının arkasındaki ekonomik tüm krizler var, kaoslar var, krize giren ve bunu dışa yansıtan durumlar var. Yani bu tablonun detaylı, caydırıcı etkiler aslında tespit edilip sonra bunun maliyeti... Yani siz tam çelişkili bir tablo ortaya koymuşsunuz. Bu bana biraz ilginç geldi, sizin bunun tam tersini de ortaya çıkarmanız gerekiyor. Zaten şey de tam belirlenememiş, veri olmadığı için. Yapılan her “case”in, her vakanın arkasındaki sorunlar ne? Sadece fiziksel şiddet değil ekonomik, işte, cinsel, psikolojik, mobbingler, birçok sorun var; bunlar üzerine odaklanması gerektiğini düşünüyorum. Komisyon çok önemli.

Şunu vurgulayacağım sadece: İstanbul Sözleşmesi çok gündeme geldi, İstanbul Sözleşmesi’ni biz ilk imzalayan ülkeyiz, İstanbul ismini veren ülkeyiz, uluslararası anlamda çok ciddi bir kazanımdır, insan hakları ve kadın haklarıyla ilgili önemli bir sözleşme imzaladık. Bu sözleşmeye çekince koyan ülkeler var, evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sibel Hanımcığım...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İzninizle.

Biz şunu yapmalıydık Sayın Bakan: Biz çekincelerimizi toplumsal mutabakatla ortaya koyup bu çekincelerimizle ilgili bir revizyon talebinde bulunulabilirdi belki. Şimdi, bu Komisyonu kurduk, İstanbul Sözleşmesi’nin alt komisyonu var...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Artık yok ki.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Varken, biz İstanbul Sözleşmesi’nden bir gece yarısı kararıyla çekiliyoruz. Bence burada zaman da varken -sizin de çok büyük bir sorumluluğunuz- bu çekinceler üzerine bu Komisyonunda bir tartışma ortamı oluşturup bir zaman isteyip bu çekinceleri dikkatlice ortaya koyup daha sonra da bununla ilgili bir revizyona girilmesini öneriyorum. Biz bu çekinceleri tartışabiliriz, ortaya da koyabiliriz. Zamanla olabilir, sözleşmeler revize edilebilir, reforme edilebilir, bu konuda da ben önerimi hem Komisyona hem de Bakanlığa sunuyorum. 1 Temmuz beklemekten hızlı bir karar alınabilir diye düşünüyorum.

Bir de toplumsal cinsiyet eşitliği noktasında Hocam söyledi, dersler verdi yine bugün üniversitelerde öğretilmiyor, ilkokullarda öğretilmiyor, ana sınıflarında öğretilmiyor, genelgelerle geri çekildi. İşte, malum, o kaygılar nedeniyle bunu bir daha dikkatinize sunuyorum Sayın Bakan. Komisyonla iş birliği hâlinde bu kararlar noktasında hızlı adımlar atılabilir.

İzninizle sabrınıza teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Hem Millî Eğitim Bakanımız hem de YÖK Başkanımızı davet ettik ve Millî Eğitim Bakanımız da YÖK Başkanımız da Komisyonumuza gelecekler, eğitimle ilgili yapılanları ve yapılmak istenenleri de Komisyonumuzda paylaşacaklar.

Kıymetli Bakanım, şimdi takvimimize bakarak eğer sizin takviminiz de uygunsa şayet haftaya çarşamba günü saatini size...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çarşamba günleri mesela ben müsait olamıyorum, perşembe yapın, niye çarşamba?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Sunat, şöyle, salı günleri grup toplantıları var.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bizim de çarşamba günü var.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Bizim de var çarşamba.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, bizim de var çarşamba günü, saat 13.00’te bitiyor üstelik. Öğleden sonra yapıyoruz zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Öğleden sonra uygun olur.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Çarşamba uygun Başkanım çünkü bazen Meclis perşembeleri çalışıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Perşembe günü başka bir bakanımızı ağırlayacağız, dolu, söyleyeceğim size.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bizim için uygun Sayın Başkan, ben bir şekilde ayarlayayım, 26 Mayıs Çarşamba, tamam.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam. Haftaya çarşamba iki kurum, daha doğrusu dört kurum davet etmiştik, ikisini iptal ederek onları dinleyeceğiz, sizi çarşambaya...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hangi saatler arası kabul edeceksiniz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bildirelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ DERYA YANIK –Tamam, tamam.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Diğer kurumlara bildirmiştik saatleri.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çarşamba kaçta başlayacak?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İstanbul Sözleşmesi’ne cevap versin Sayın Bakan.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Sayın Başkan, çok kısa sorabilir miyim hemen?

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Başkanım, ben hak almadan ikinci defa arkadaşlara hak vermeyin yani bu çok adaletsiz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Söylediğinize katkı olarak, belediyelerin...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gelecek Gamze Hanım, Çarşamba gelecek.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Şöyle, sorayım hazırlıklı olsun.

Hangi belediyelerde varsa örnek veriyorum sizin olduğunuz belediyelerde eksiklik varsa biz de...

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Gamze Hanım, ben de hakkımı kullanmadım henüz, siz ikinciye soracaksınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugün müsaade edelim mi? Arkadaşlar, saat 15.00 ve İnsan Hakları Eylem Planı’na Sayın Bakanımızı on beş dakika gecikmeli gönderiyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ DERYA YANIK – Haftaya bütün cevapları inşallah

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bakanım, eğer uygun görürseniz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biz usulle ilgili konuşmaya devam edelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii, tabii, devam edeceğiz.

Sayın Bakanımızı uğurlayalım, biz Komisyon üyeleri olarak hem usul hem de çalışmalarımızla alakalı memnuniyetle konuşalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yalnız bunlara bir süre koyalım çünkü üç saat toplantı olmaz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kerestecioğlu, Sayın Bakanımızla yapmış olduğumuz toplantı üç saat yetersiz oldu diyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır yetersiz oldu demiyorum, ben toplantı usulünde yanlışlık var diyorum aksine. Müsamere değil, dikte, savunma.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, toplantımıza bir beş dakika ara verelim, bir nefes alalım ve sonrasında toparlanalım, Sayın Bakanımızı da uğurlayalım bu esnada.

Kapanma Saati: 15.04

